

MAJLIS KESELAMATAN NEGARA

ARAHAN No. 20

(SEMAKAN SEMULA)

**DASAR DAN MEKANISME
PENGURUSAN BENCANA NEGARA**

**MAJLIS KESELAMATAN NEGARA
JABATAN PERDANA MENTERI**

PRAKATA

Susulan daripada kejadian keruntuhan Pangsapuri Highland Towers di Hulu Klang, Selangor, pada 11 Disember 1993, Jemaah Menteri pada 18 Mei 1994 telah memutuskan untuk mewujudkan satu mekanisme pengurusan Bencana dan diletakkan di bawah Majlis Keselamatan Negara (MKN), Jabatan Perdana Menteri (JPM). Hasil daripada keputusan tersebut, MKN telah mengeluarkan Arahan mengenai Dasar dan Mekanisme Pengurusan dan Bantuan Bencana Negara pada 11 Mei 1997.

Arahan ini disemak semula selaras dengan perubahan semasa, corak serta kerumitan kejadian Bencana pada masa ini. Arahan ini menggariskan mekanisme pengurusan Bencana secara lebih menyeluruh meliputi peringkat sebelum, semasa dan selepas sesuatu kejadian Bencana. Setiap agensi yang terlibat dalam pengurusan Bencana bertanggungjawab melaksanakan peranan masing-masing selaras dengan Arahan ini. Pengurusan Bencana juga hendaklah dikendalikan secara bersepadu oleh semua agensi supaya tindakan di setiap peringkat menjadi lebih efisien dan efektif. Arahan ini juga akan dapat mengelakkan daripada berlakunya sebarang pembaziran, kekeliruan, konflik dan percanggahan atau pertindihan peranan semasa menangani Bencana.

Tumpuan utama kepada pengurusan Bencana adalah ke arah Pengurangan Risiko Bencana secara berterusan melalui program-program Pencegahan, Peredaan dan Kesiapsiagaan menghadapi Bencana. Usaha ini adalah selaras dengan inisiatif yang dilakukan di peringkat antarabangsa.

Arahan ini diharapkan akan berupaya menjadi panduan kepada semua agensi untuk menguruskan sesuatu Bencana dengan lebih cekap dan berkesan.

KANDUNGAN

PRAKATA	I
KANDUNGAN	II
HURUF RINGKAS	IV
BAHAGIAN I: PERMULAAN	1
PERKARA 1: TAJUK RINGKAS DAN PERMULAAN KUAT KUASA	1
PERKARA 2 : TUJUAN	1
PERKARA 3: TAFSIRAN	1
PERKARA 4: KEJADIAN BENCANA	3
<i>Bencana Maritim</i>	4
<i>Bencana Udara</i>	4
<i>Kemalangan Kimia, Radiologi Dan Nuklear</i>	5
<i>Bencana Wabak Penyakit Berjangkit/Pandemik/Kemalangan Biologi</i>	5
PERKARA 5: KEJADIAN BUKAN BENCANA	5
BAHAGIAN II: TANGGUNGJAWAB MAJLIS KESELAMATAN NEGARA	5
PERKARA 6: TANGGUNGJAWAB MAJLIS KESELAMATAN NEGARA	5
BAHAGIAN III: MEKANISME PENGURUSAN BENCANA	6
PERKARA 7: JAWATANKUASA PENGURUSAN BENCANA	6
<i>Jawatankuasa Mencari dan Menyelamat Kebangsaan</i>	6
PERKARA 8: TANGGUNGJAWAB PENERUSI JAWATANKUASA PENGURUSAN BENCANA NEGERI KEPADA PENERUSI JAWATANKUASA KERJA KESELAMATAN NEGERI	6
BAHAGIAN IV: PENCEGAHAN DAN PEREDAAN	7
PERKARA 9: PENCEGAHAN DAN PEREDAAN	7
BAHAGIAN V: KESIAPSIAGAAN	7
PERKARA 10: LANGKAH KESIAPSIAGAAN	7
PERKARA 11: SISTEM AMARAN AWAL BENCANA	8
PERKARA 12: LATIH AMAL ANTARA AGENSI	8
PERKARA 13: KESEDARAN DAN KEPENDIDIKAN AWAM	9
PERKARA 14: LATIHAN DAN KURSUS	9
BAHAGIAN VI: MEKANISME TINDAK BALAS BENCANA	9
PERKARA 15: TAHAP PENGURUSAN BENCANA	9
PERKARA 16: MEKANISME TINDAK BALAS	10
<i>Tatacara Pengurusan Tindak Balas Bencana</i>	10
<i>Perintah dan Kawalan</i>	11
<i>Komunikasi di Tempat Kejadian</i>	13
<i>Pengurusan Bencana di Tempat Kejadian Mengikut Zon</i>	13
<i>Garis Panduan Dalam Pengendalian Bencana</i>	14
PERKARA 17: PERANAN DAN TANGGUNGJAWAB AGENSI PENYELAMAT DALAM PENGURUSAN BENCANA DI TEMPAT KEJADIAN	14

TERHAD

PERKARA 18: PERANAN DAN TANGGUNGJAWAB AGENSI BANTUAN DAN PEMULIHAN DAN BADAN-BADAN SUKARELA DALAM PENGENDALIAN BENCANA DI TEMPAT KEJADIAN	14
PERKARA 19: PERATURAN TETAP OPERASI AGENSI KERAJAAN	14
PERKARA 20: KERJASAMA DARIPADA AGENSI KERAJAAN, BADAN BERKANUN, PIHAK SWASTA DAN BADAN-BADAN SUKARELA	15
PERKARA 21: PUSAT PENGURUSAN DAN KENYATAAN MEDIA	15
PERKARA 22: KENYATAAN DAN LAIN-LAIN PERUTUSAN	15
PERKARA 23: BANTUAN KEMANUSIAAN DAN TINDAK BALAS BENCANA KE LUAR NEGARA	15
BAHAGIAN VII: PEMULIHAN	16
PERKARA 24: LANGKAH PEMULIHAN SELEPAS BENCANA	16
BAHAGIAN VIII: PERISYTIHARAN DARURAT BENCANA	16
PERKARA 25: PENGISYTIHARAN DARURAT BENCANA	16
BAHAGIAN IX: PENGURUSAN KEWANGAN	16
PERKARA 26: PENGURUSAN KEWANGAN	16
BAHAGIAN X: PERUNTUKAN AM	17
PERKARA 27: PERMULAAN KUAT KUASA DAN PEMAKAIAN ARAHAN INI	17
LAMPIRAN A	18
LAMPIRAN B	19
LAMPIRAN C	22
LAMPIRAN D	25
LAMPIRAN E	28
LAMPIRAN F	29
LAMPIRAN G	30
LAMPIRAN H	31
LAMPIRAN I	32
LAMPIRAN J	33
LAMPIRAN K	34
LAMPIRAN L	35
LAMPIRAN M	40

TERHAD

HURUF RINGKAS

Huruf-huruf ringkas yang digunakan di dalam Arahan MKN No. 20 ini adalah seperti berikut:

APMM	: Agensi Penguatkuasaan Maritim Malaysia
ATM	: Angkatan Tentera Malaysia
BCP	: <i>Business Continuity Plan</i>
BSMM	: Bulan Sabit Merah Malaysia
CCC	: <i>Contingent Control Centre</i>
DCA	: <i>Department of Civil Aviation</i>
DCC	: <i>District Control Centre</i>
ERP	: <i>Emergency Response Plan</i>
GIRN	: <i>Government Integrated Radio Network</i>
IAEA	: <i>International Atomic Energy Agency</i>
IAMSAR	: <i>International Aeronautical and Maritime Search and Rescue</i>
IPU	: Indeks Pencemaran Udara
JAS	: Jabatan Alam Sekitar
JBA	: Jabatan Bekalan Air
JBPM	: Jabatan Bomba Dan Penyelamat Malaysia
JKKK	: Jawatankuasa Kemajuan dan Keselamatan Kampung
JKKN	: Jawatankuasa Kerja Keselamatan Negeri
JKM	: Jabatan Kebajikan Masyarakat
JKR	: Jabatan Kerja Raya
JPAM	: Jabatan Pertahanan Awam Malaysia
JPBD	: Jawatankuasa Pengurusan Bencana Daerah
JPBN	: Jawatankuasa Pengurusan Bencana Negeri
JPBP	: Jawatankuasa Pengurusan Bencana Pusat
JPM	: Jabatan Perdana Menteri
KKM	: Kementerian Kesihatan Malaysia
KWABBN	: Kumpulan Wang Amanah Bantuan Bencana Negara
LPTA	: Lembaga Perlesenan Tenaga Atom
MCC	: <i>Malaysia Control Centre</i>
MKN	: Majlis Keselamatan Negara

TERHAD

PDRM	: Polis Diraja Malaysia
PGO	: Pusat Gerakan Operasi
PKOB	: Pusat Kawalan Operasi Bencana
PKOD	: Pusat Kawalan Operasi Daerah
PKON	: Pusat Kawalan Operasi Negeri
PKOP	: Pusat Kawalan Operasi Pusat
PKTK	: Pos Kawalan Tempat Kejadian
POP	: Pusat Operasi Pertahanan
PPO	: Pusat Pengurusan Operasi
PPON	: Pusat Pengurusan Operasi Negara
PTO	: Peraturan Tetap Operasi
RELA	: Ikatan Relawan Rakyat Malaysia
SAR	: <i>Search and Rescue</i>
SMART	: Pasukan Mencari dan Menyelamat Khas Malaysia
TM	: Telekom Malaysia Berhad
TNB	: Tenaga Nasional Berhad

TERHAD

MAJLIS KESELAMATAN NEGARA

ARAHAN No. 20 (Semakan Semula)

BAHAGIAN I : PERMULAAN

PERKARA 1: TAJUK RINGKAS DAN PERMULAAN KUAT KUASA

1. Arahannya ini bolehlah dinamakan sebagai Arahannya Mengenai Dasar dan Mekanisme Pengurusan Bencana (selepas ini dirujuk sebagai "Arahannya ini").
2. Arahannya ini mula berkuat kuasa pada tarikh Arahannya ini ditandatangani oleh YAB Perdana Menteri sebagai Pengarah Gerakan Negara dan terpakai kepada semua Agensi Kerajaan, badan berkanun, pihak swasta dan badan-badan sukarela.

PERKARA 2 : TUJUAN

3. Arahannya ini bertujuan untuk membatalkan dan seterusnya menggantikan Arahannya No. 20 yang dikeluarkan pada 11 Mei 1997.
4. Arahannya ini bertujuan menggariskan Dasar dan Mekanisme Pengurusan Bencana secara menyeluruh meliputi peringkat sebelum, semasa dan selepas sesuatu kejadian Bencana di darat. Arahannya ini juga menjelaskan peranan dan tanggungjawab Agensi Kerajaan, badan berkanun, pihak swasta dan badan-badan sukarela dalam pengurusan Bencana.

PERKARA 3 : TAFSIRAN

5. Bagi maksud Arahannya ini, melainkan jika konteksnya menghendaki tafsiran yang lain, perkataan-perkataan di bawah hendaklah mempunyai tafsiran yang berikut —

"Agensi Bantuan dan Pemulihan" ertinya agensi kerajaan yang dipertanggungjawabkan untuk menyediakan bantuan kebajikan, khidmat kaunseling, logistik dan sebagainya dalam pengurusan bencana negara;

"Agensi Kerajaan" ertinya semua agensi yang ditubuhkan oleh Kerajaan di semua lapisan pentadbiran sama ada di peringkat Pusat, Negeri dan Daerah termasuk Pihak Berkuasa Tempatan;

"Agensi Peneraju Utama" ertinya agensi yang dipertanggungjawabkan oleh Kerajaan untuk menerajui pengurusan Bencana Negara secara keseluruhannya iaitu Majlis Keselamatan Negara, Jabatan Perdana Menteri;

TERHAD

“**Agensi Peneraju**” ertinya agensi yang dipertanggungjawabkan mengurus sesuatu kejadian Bencana mengikut bidang kepakaran masing-masing;

“**Agensi Penyelamat**” ertinya agensi Kerajaan yang dipertanggungjawabkan untuk melaksanakan operasi mencari dan menyelamatkan serta memberi perkhidmatan perubatan kecemasan dan bantuan logistik lain ketika sesuatu kejadian bencana;

“**Bencana**” ertinya suatu kejadian yang menyebabkan gangguan kepada aktiviti masyarakat dan urusan Negara, melibatkan kehilangan nyawa, kerosakan harta benda, kerugian ekonomi dan kemusnahan alam sekitar yang melangkaui kemampuan masyarakat untuk mengatasinya dan memerlukan tindakan penggemblerangan sumber yang ekstensif;

“**Darurat Bencana**” ditakrifkan sebagai satu keadaan Bencana besar yang melibatkan banyak nyawa terkorban, kemusnahan harta benda yang ekstensif, menggugat keadaan sosial, ekonomi dan politik serta keselamatan dan ketenteraman awam;

“**Kejadian Bukan Bencana**” ertinya kejadian atau kemalangan yang bersifat kecemasan yang melibatkan sejumlah kecil mangsa dan kesannya hanya kepada mangsa terlibat. Kejadian atau kemalangan yang bercorak ini tidak mempunyai kemungkinan untuk merebak. Kejadian atau kemalangan ini kebiasaannya dapat dikendalikan dalam tempoh masa yang singkat oleh agensi-agensi yang berkenaan dengan menggunakan sumber atau kemudahan yang minima di peringkat tempatan;

“**Kesedaran Awam**” ertinya pengetahuan umum mengenai Bencana dan risiko serta faktor berlakunya Bencana dan tindakan yang boleh diambil secara individu atau secara kolektif untuk mengurangkan kejadian dan kesan Bencana;

“**Kesiapsiagaan**” ertinya pengetahuan dan keupayaan yang dibangunkan oleh agensi, masyarakat dan individu supaya berkebolehan untuk menjangka, bertindak balas, dan pulih daripada kesan-kesan Bencana secara efektif;

“**Pemulihan**” ertinya proses membaikpulih dan menambahbaik yang bersesuaian terhadap kemudahan dan kehidupan masyarakat yang terjejas akibat Bencana termasuk langkah mengurangkan faktor risiko Bencana;

“**Pencegahan**” ertinya usaha-usaha yang dijalankan bagi mengelak sesuatu kejadian Bencana daripada berlaku;

“**Pengurangan Risiko Bencana**” ertinya satu konsep dan amalan secara sistematik untuk menganalisa dan menguruskan faktor penyebab Bencana, termasuk mengurangkan keterdedahan terhadap bahaya Bencana dan kemusnahan harta benda, mengamalkan pengurusan tanah dan alam sekitar yang mapan, serta mempertingkatkan Kesiapsiagaan individu, masyarakat dan agensi untuk menghadapi Bencana;

TERHAD

“**Peredaan**” ertinya usaha-usaha yang dijalankan bagi mengurangkan impak sesuatu kejadian Bencana;

“**Pos Kawalan Tempat Kejadian (PKTK)**” ertinya tempat di mana Komander Operasi Bencana menyelaras dan menentukan aturgerak Agensi Penyelamat dan Agensi Bantuan dan Pemulihan bagi mengendalikan operasi mencari dan menyelamatkan di samping memastikan perkara-perkara berkaitan keselamatan dan ketenteraman awam dikendalikan dengan baik;

“**Pusat Kawalan Operasi Bencana (PKOB)**” ertinya tempat di mana Pengerusi Jawatankuasa Pengurusan Bencana setiap peringkat menyelaras dan mengawasi perkembangan usaha-usaha menangani Bencana, operasi mencari dan menyelamatkan serta bantuan kecemasan dilaksanakan dengan segera, teratur, terselaras dan berkesan;

“**Sistem Amaran Awal**” ertinya sistem untuk menjana dan menyebarkan amaran berkenaan sesuatu kejadian Bencana dalam tempoh masa yang bersesuaian bagi membolehkan individu, masyarakat dan organisasi bersiap sedia dan bertindak sewajarnya dalam tempoh masa yang mencukupi untuk mengurangkan kemungkinan kerosakan harta benda dan kehilangan nyawa; dan

“**Tindak Balas**” ertinya tindakan penyediaan perkhidmatan kecemasan dan bantuan awam semasa atau sebaik sahaja berlakunya Bencana dengan tujuan menyelamatkan nyawa, menjamin keselamatan awam dan membantu dari segi keperluan asas mangsa Bencana.

PERKARA 4: KEJADIAN BENCANA

6. Kejadian Bencana di bawah Arahan ini adalah:

- (a) Bencana alam seperti kejadian banjir, ribut/taufan, gempa bumi, tsunami, ombak besar, kemarau dan tanah runtuh;
- (b) Bencana industri termasuklah kejadian letupan, kebakaran, pencemaran dan kebocoran bahan-bahan berbahaya (*hazardous materials*) di kilang, loji dan depot yang memproses, mengeluarkan dan menyimpan bahan-bahan berkenaan;
- (c) Kemalangan melibatkan pengangkutan, penyaluran dan pemindahan bahan-bahan berbahaya;
- (d) Keruntuhan bangunan dan struktur khas;
- (e) Kemalangan udara yang berlaku di kawasan yang berkependudukan tinggi;

TERHAD

- (f) Pelanggaran atau kegelinciran keretapi dan lain-lain sistem pengangkutan rel yang melibatkan jumlah mangsa dan kemusnahan harta benda yang besar;
- (g) Kebakaran yang melibatkan kawasan yang luas termasuklah kebakaran bangunan tinggi dan struktur khas yang mempunyai ramai orang;
- (h) Kejadian empangan/takungan air pecah;
- (i) Kemalangan kimia, biologi, radiologi dan nuklear melibatkan pemasangan atau yang berkaitan dengannya yang mana kemalangan ini berkemungkinan boleh merebak dan mengakibatkan kehilangan nyawa, kemusnahan harta benda atau pencemaran alam sekitar serta menjejaskan aktiviti setempat;
- (j) Kejadian jerebu yang boleh menimbulkan keadaan kecemasan alam sekitar yang menggugat keselamatan, kesihatan dan ketenteraman awam, perjalanan pentadbiran Kerajaan dan aktiviti ekonomi Negara;
- (k) Kejadian penularan wabak penyakit berjangkit yang tidak terkawal/pandemik; dan
- (l) Lain-lain kejadian Bencana yang akan diisytiharkan dan ditetapkan oleh Kerajaan.

Bencana Maritim

7. Kejadian Bencana maritim yang berpunca daripada kejadian kemalangan atau kecemasan maritim yang melibatkan nyawa dan harta benda, dikendalikan oleh Agensi Penguatkuasaan Maritim Malaysia (APMM) sebagai Agensi Peneraju dengan menggunakan Manual Mencari dan Menyelamat (SAR) Kebangsaan, *International Aeronautical and Maritime Search and Rescue (IAMSAR) Malaysia* Jilid IV. Bagi kejadian tumpahan minyak atau kemalangan yang melibatkan pencemaran atau kemusnahan alam sekitar maritim akan dikendalikan oleh Jabatan Alam Sekitar (JAS) sebagai Agensi Peneraju dengan menggunakan Rancangan Kontingensi Kebangsaan Kawalan Tumpahan Minyak/Bahan Pencemaran.

Bencana Udara

8. Kejadian Bencana udara yang berpunca daripada kejadian kemalangan atau kecemasan udara terutamanya yang melibatkan kapal terbang secara amnya dikendalikan oleh Jabatan Penerbangan Awam (DCA) sebagai Agensi Peneraju dengan menggunakan Manual SAR Kebangsaan, *IAMSAR Malaysia* Jilid IV.
9. Walau bagaimanapun, kemalangan atau kecemasan udara yang berlaku di kawasan yang berkependudukan tinggi adalah tertakluk kepada Arahan ini.

TERHAD

Kemalangan Kimia, Radiologi Dan Nuklear

10. Kejadian Bencana akibat kemalangan kimia, radiologi dan nuklear serta bahan-bahan berbahaya dikendalikan oleh Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia (JBPM) sebagai Agensi Penyelamat dalam menangani Bencana ini. Lembaga Perlesenan Tenaga Atom (LPTA) bertanggungjawab sebagai Agensi Peneraju dalam memberikan khidmat kepakaran dan teknikal dalam pengurusan Bencana radiologi dan nuklear.

Bencana Jerebu

11. Bencana jerebu diisytiharkan apabila tahap bacaan Indeks Pencemaran Udara (IPU) meningkat ke satu tahap yang menimbulkan keadaan kecemasan alam sekitar yang menggugat keselamatan, kesihatan dan ketenteraman awam, perjalanan pentadbiran Kerajaan dan aktiviti ekonomi Negara. Kejadian jerebu yang biasa dikendalikan oleh JAS sebagai Agensi Peneraju berdasarkan Pelan Tindakan Jerebu Kebangsaan.

Bencana Wabak Penyakit Berjangkit/Pandemik/Kemalangan Biologi

12. Kejadian penularan wabak berjangkit/pandemik yang tidak terkawal serta Bencana akibat daripada kemalangan biologi adalah tertakluk di bawah Arahan ini. Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM) bertanggungjawab sebagai Agensi Peneraju dalam pengurusan kejadian wabak dan Bencana akibat kemalangan biologi.

PERKARA 5: KEJADIAN BUKAN BENCANA

13. Kejadian yang tidak disenaraikan di Perkara 4 adalah ditakrifkan sebagai Kejadian Bukan Bencana dan tidak tertakluk di bawah Arahan ini. Contoh Kejadian Bukan Bencana adalah seperti kemalangan kenderaan, kebakaran kecil atau kemalangan kecil di tasik atau sungai. Kejadian-kejadian ini kebiasaannya dapat dikendalikan dalam tempoh masa yang spesifik oleh Agensi Penyelamat dengan menggunakan sumber atau kemudahan yang minima di peringkat tempatan.

BAHAGIAN II: TANGGUNGJAWAB MAJLIS KESELAMATAN NEGARA

PERKARA 6: TANGGUNGJAWAB MAJLIS KESELAMATAN NEGARA

14. (a) MKN adalah Agensi Peneraju Utama Pengurusan Bencana Negara. MKN bertanggungjawab menyelaras pengurusan Bencana Negara dan bertanggungjawab untuk membentuk serta memastikan segala dasar dan mekanisme pengurusan Bencana Negara dipatuhi dan dilaksanakan di setiap peringkat pengurusan Bencana.

TERHAD

(b) Tanggungjawab MKN sebagai Agensi Peneraju Utama pengurusan Bencana Negara adalah seperti di **Lampiran A**.

BAHAGIAN III: MEKANISME PENGURUSAN BENCANA

PERKARA 7: JAWATANKUASA PENGURUSAN BENCANA

15. (a) Pengurusan Bencana hendaklah dikendalikan berasaskan tiga (3) peringkat pengurusan seperti berikut:

- i) Jawatankuasa Pengurusan Bencana Pusat (JPBP);
- ii) Jawatankuasa Pengurusan Bencana Negeri (JPBN); dan
- iii) Jawatankuasa Pengurusan Bencana Daerah (JPBD).

(b) Keanggotaan, bidang tugas dan tanggungjawab setiap Jawatankuasa adalah seperti di **Lampiran B, C dan D**.

Jawatankuasa Mencari dan Menyelamat Kebangsaan

16. Jawatankuasa Mencari dan Menyelamat (SAR) Kebangsaan adalah sebuah Jawatankuasa yang ditubuhkan bagi menggubal dasar, strategi dan pelan tindakan penyelarasan mencari dan menyelamat maritim dan udara. Jawatankuasa ini bertanggungjawab, antara lain, mengeluarkan dan mengemaskini dari semasa ke semasa Manual SAR Kebangsaan, IAMSAR Malaysia Jilid IV sebagai panduan operasi mencari dan menyelamat maritim dan udara. Jawatankuasa ini adalah bertanggungjawab untuk menyokong mekanisme pengurusan Bencana Negara di bawah Arahan ini.

PERKARA 8: TANGGUNGJAWAB PENERUSI JAWATANKUASA PENGURUSAN BENCANA NEGERI KEPADA PENERUSI JAWATANKUASA KERJA KESELAMATAN NEGERI

17. Pengerusi Jawatankuasa Kerja Keselamatan Negeri (JKKN) yang dilantik oleh YAB Perdana Menteri bertanggungjawab menentukan kelicinan pengurusan dan pengendalian Bencana di negeri masing-masing. Dalam hubungan ini, Pengerusi JPBN adalah bertanggungjawab kepada Pengerusi JKKN. Tanggungjawab Pengerusi JPBN kepada Pengerusi JKKN adalah sebagaimana yang ditetapkan di **Lampiran E**.

TERHAD

BAHAGIAN IV: PENCEGAHAN DAN PEREDAAN

PERKARA 9: PENCEGAHAN DAN PEREDAAN

18. Semua Agensi Kerajaan, badan berkanun, pihak swasta dan badan-badan sukarela yang terlibat dalam pengurusan Bencana hendaklah, secara bersendirian atau bekerjasama –
- (a) menyediakan dan mengemaskinikan dasar, pelan tindakan dan garis panduan masing-masing bagi mencegah dan mengurangkan risiko Bencana;
 - (b) melaksanakan program-program pembangunan bagi mencegah atau mengurangkan risiko Bencana;
 - (c) merancang dan melaksanakan tindakan Peredaan untuk mengurangkan risiko Bencana termasuk usaha-usaha penyelidikan dan pembangunan dalam pengurusan Bencana;
 - (d) menguatkuasa undang-undang dan peraturan masing-masing yang berkaitan dan mengamalkan tadbir urus yang berkesan;
 - (e) berkongsi maklumat berhubung Pencegahan dan Peredaan Bencana; dan
 - (f) melaksanakan lain-lain usaha Pencegahan dan Peredaan dari semasa ke semasa.

BAHAGIAN V: KESIAPSIAGAAN

PERKARA 10: LANGKAH KESIAPSIAGAAN

19. Tertakluk kepada Arahan ini, semua Agensi Kerajaan, badan berkanun, pihak swasta dan badan-badan sukarela yang terlibat dalam pengurusan Bencana hendaklah, secara bersendirian atau bekerjasama –
- (a) mengenalpasti, mendokumentasi dan memantau serta mengemaskini kawasan yang berisiko menghadapi Bencana mengikut jenis Bencana dan bidang kuasa masing-masing;
 - (b) menyediakan infrastruktur Sistem Amaran Awal Bencana mengikut bidang kuasa masing-masing;
 - (c) membangun dan memantapkan keupayaan dari segi sumber manusia dan kompetensi, peralatan, perhubungan dan komunikasi, teknologi, kewangan dan sebagainya supaya langkah Tindak Balas yang diambil adalah terselaras dan berkesan;

TERHAD

- (d) melaksanakan usaha-usaha meningkatkan kefahaman dan kesedaran mengenai Bencana di segenap lapisan masyarakat;
- (e) membangunkan kepakaran dan kemahiran dalam pengurusan Bencana;
- (f) menyediakan Pelan Tindakan Kecemasan (ERP) dan Pelan Kesiambungan Perkhidmatan atau Perniagaan (BCP) masing-masing;
- (g) menyediakan inventori logistik yang lengkap dan dikemaskini dari semasa ke semasa bagi mempercepatkan Tindak Balas Bencana;
- (h) mengadakan latihan amal secara berterusan untuk menguji tahap Kesiapsiagaan bagi menghadapi Bencana; dan
- (i) melaksanakan lain-lain usaha Kesiapsiagaan dari semasa ke semasa.

PERKARA 11: SISTEM AMARAN AWAL BENCANA

- 20.(a) Semua Agensi Kerajaan yang berkenaan hendaklah membangunkan, menyelenggara dan menilai dari semasa ke semasa, satu Sistem Amaran Awal Bencana yang merangkumi:
- i) penilaian secara berterusan risiko Bencana;
 - ii) sistem maklumat amaran Bencana;
 - iii) rangkaian komunikasi untuk memastikan penyampaian maklumat yang cepat, tepat dan berkesan; dan
 - iv) Kesedaran Awam dan Kesiapsiagaan awam untuk bertindak terhadap maklumat daripada Sistem Amaran Awal.
- (b) Semua Agensi Kerajaan, badan berkanun, pihak swasta dan badan-badan sukarela hendaklah berkongsi maklumat mengenai risiko berlakunya kejadian Bencana supaya tindakan segera dapat diambil.

PERKARA 12: LATIH AMAL ANTARA AGENSI

21. Latihan amal pengurusan dan pengendalian Bencana yang melibatkan semua Agensi Kerajaan hendaklah diadakan secara berterusan bagi memastikan kesiapsiagaan agensi dalam menghadapi Bencana. MKN hendaklah menyelaras latihan amal yang melibatkan semua agensi yang berkenaan dari semasa ke semasa.

TERHAD

PERKARA 13: KESEDARAN DAN KEPENDIDIKAN AWAM

22. Program kesedaran dan kependidikan awam hendaklah dilaksanakan secara berterusan oleh Agensi Kerajaan dengan kerjasama badan berkanun, pihak swasta dan badan-badan sukarela bagi meningkatkan tahap Kesiapsiagaan masyarakat menghadapi Bencana.

PERKARA 14: LATIHAN DAN KURSUS

23. Semua Agensi Kerajaan, badan berkanun, pihak swasta dan badan-badan sukarela yang terlibat dalam pengurusan Bencana hendaklah mengadakan program latihan dan kursus yang bersesuaian bagi mempertingkatkan keupayaan pegawai-pegawai dalam mengurus dan mengendalikan Bencana.

BAHAGIAN VI: MEKANISME TINDAK BALAS BENCANA

PERKARA 15: TAHAP PENGURUSAN BENCANA

24. (a) Pengurusan Bencana hendaklah dikendalikan mengikut tahap-tahap seperti berikut:

- i) "Pengurusan Bencana Tahap I" ialah pengurusan dan pengendalian kejadian Bencana yang berlaku di sesuatu kawasan dan ianya dapat ditangani dengan berkesan oleh agensi-agensi yang terlibat di dalam pengurusan Bencana di Peringkat Daerah sama ada tanpa bantuan luar atau dengan bantuan luar yang terhad.
- ii) "Pengurusan Bencana Tahap II" ialah pengurusan dan pengendalian kejadian Bencana yang berlaku melebihi daripada satu daerah di negeri yang sama yang memerlukan penggembleran sumber di Peringkat Negeri dengan bantuan daripada Peringkat Pusat yang terhad.
- iii) "Pengurusan Bencana Tahap III" ialah pengurusan dan pengendalian kejadian Bencana yang berlaku melebihi daripada satu negeri atau bersifat kompleks yang memerlukan penyelarasan dan penggembleran sumber di Peringkat Pusat atau dengan bantuan luar negara.

(b) Tahap Pengurusan Bencana adalah bergantung kepada penilaian Jawatankuasa Pengurusan Bencana di peringkat Daerah, Negeri atau Pusat. Penilaian tersebut hendaklah berdasarkan elemen-elemen seperti berikut:

- i) kompleksiti dan magnitud;
- ii) kemusnahan dan kerosakan;
- iii) kemampuan sumber kewangan, tenaga manusia dan kelengkapan;
- iv) kepakaran;
- v) bantuan; dan
- vi) tempoh masa Tindak Balas.

TERHAD

PERKARA 16: MEKANISME TINDAK BALAS

Tatacara Pengurusan Tindak Balas Bencana

25. Tatacara Tindak Balas di setiap peringkat pentadbiran Kerajaan bagi mengurus sesuatu kejadian Bencana mengikut tahap-tahap yang disebutkan di bawah Perkara 15 adalah melalui mekanisme seperti yang berikut:

(a) Pengurusan Bencana Tahap I (Peringkat Daerah)

- i) Sesuatu kejadian Bencana pada peringkat permulaan hendaklah dikendalikan oleh agensi-agensi yang bertanggungjawab dengan menggunakan kemudahan-kemudahan dan sumber-sumber yang ada di Peringkat Pentadbiran Daerah. Agensi Penyelamat yang pertama tiba di tempat kejadian perlu bertindak segera dalam konteks menyelamatkan nyawa dan mengurangkan kerosakan dan kerugian serta mengawal situasi mengikut kepakaran/bidang tugas masing-masing.
- ii) Ketua Polis Daerah dan Pegawai Bomba Daerah, selepas mendapat maklumat mengenai sesuatu kejadian Bencana, hendaklah mengambil alih dan bertindak segera untuk mengendalikan Bencana berkenaan dengan dibantu oleh Agensi Penyelamat serta agensi-agensi lain yang berkenaan. Ketua Polis Daerah dan Pegawai Bomba Daerah hendaklah masing-masing bertindak sebagai Komander dan Timbalan Komander Operasi Bencana.
- iii) Pegawai Daerah sebagai Pengerusi JPBD bertanggungjawab melaksanakan segala tindakan berkenaan operasi mencari dan menyelamatkan, pengambilalihan dan penyediaan peralatan dan jentera serta lain-lain bantuan kecemasan seperti makanan dan rawatan dan memastikan ianya dilaksanakan dan diuruskan secara teratur dan terselaras.
- iv) Pengerusi JPBD bersama-sama dengan Komander Operasi Bencana bertanggungjawab membuat penilaian mengenai Bencana yang berlaku di lokasi untuk menentukan tahap pengurusan Bencana dan keupayaan agensi-agensi di Peringkat Daerah dalam mengendalikan Bencana tersebut. Setelah penilaian dibuat dan tindakan awalan diambil tetapi didapati bahawa kejadian Bencana tersebut tidak dapat ditangani di Peringkat Daerah, JPBD hendaklah memaklumkan kepada JPBN untuk mendapatkan bantuan segera. Jentera pengurusan Bencana di Peringkat Daerah hendaklah terus beroperasi walaupun setelah mendapat bantuan daripada Peringkat Negeri dan Pusat. Carta Penyaluran Maklumat dan Komunikasi Pengurusan dan Bantuan Bencana adalah seperti di **Lampiran F**.

(b) Pengurusan Bencana Tahap II (Peringkat Negeri)

- i) Pengurusan Bencana Tahap II bermaksud JPBN mengguna dan menggerakkan sumber-sumber di bawah kawalannya bagi membantu pengurusan kejadian Bencana di Peringkat Daerah atau mengambil alih tugas mengurus kejadian Bencana tersebut dari pengurusan Bencana di Peringkat Daerah secara keseluruhan.

TERHAD

- ii) Ketua Polis Negeri dan Pengarah Bomba dan Penyelamat Negeri adalah bertanggungjawab sebagai Komander dan Timbalan Komander Operasi Bencana apabila pengendalian Bencana diambil alih secara keseluruhannya oleh Peringkat Negeri.
- iii) YB Setiausaha Kerajaan Negeri selaku Pengerusi JPBN bertanggungjawab untuk menggerakkan jentera pengurusan Bencana di Peringkat Negeri bagi memastikan segala tindakan dilaksanakan secara teratur, cekap dan terselaras.
- iv) Pengerusi JPBN atas nasihat Komander Operasi Bencana bertanggungjawab menentukan keupayaan agensi-agensi dalam mengendalikan sesuatu Bencana dan jika bantuan diperlukan, JPBP hendaklah dimaklumkan dengan segera oleh Pengerusi JPBN.

(c) Pengurusan Bencana Tahap III (Peringkat Pusat)

- i) Pengurusan Bencana Tahap III bermaksud JPBP mengguna dan menggerakkan sumber-sumber di bawah kawalannya bagi membantu pengurusan kejadian Bencana di Peringkat Negeri dan Daerah atau mengambil alih tugas mengurus kejadian Bencana tersebut secara keseluruhan.
- ii) Pengarah Keselamatan Dalam Negeri dan Ketenteraman Awam, Polis Diraja Malaysia (PDRM) dan Timbalan Ketua Pengarah Operasi, JBPM bertanggungjawab sebagai Komander dan Timbalan Komander Operasi Bencana apabila pengurusan Bencana diambil alih secara keseluruhannya oleh Peringkat Pusat.
- iii) MKN bertanggungjawab menggerakkan JPBP bagi menentukan semua perkara yang melibatkan dasar dan keputusan berkaitan operasi mencari dan menyelamatkan dan gerakan bantuan kepada mangsa-mangsa Bencana dan sebagainya dilaksanakan secara terselaras, cekap dan berkesan.
- iv) Setelah penilaian dibuat dan didapati bahawa pengurusan Bencana di dalam Negara tidak mempunyai keupayaan yang mencukupi atau kepakaran tertentu untuk menangani sesuatu kejadian Bencana tersebut, JPBP melalui MKN boleh menyelaras permohonan atau menerima tawaran bantuan dari negara-negara luar atau pertubuhan antarabangsa.

Perintah dan Kawalan

- 26. Pos Kawalan Tempat Kejadian (PKTK) dan Pusat Kawalan Operasi Bencana (PKOB) hendaklah ditubuhkan bagi memastikan tindakan menangani kejadian Bencana dilaksanakan secara teratur, terselaras dan berkesan.

TERHAD

(a) Pos Kawalan Tempat Kejadian (PKTK)

- i) PKTK hendaklah dibuka sebaik sahaja berlakunya sesuatu kejadian Bencana yang memerlukan tindakan secara bersepadu pelbagai agensi. Ketua Polis Daerah adalah bertanggungjawab untuk membuka PKTK.
- ii) Komander Operasi Bencana bertanggungjawab mewujudkan satu sistem rangkaian komunikasi dan penyaluran maklumat dengan PKOB mengikut tahap pengurusan Bencana.
- iii) Komander Operasi Bencana bertanggungjawab untuk menilai, mengurus dan menyelaras semua operasi mencari dan menyelamatkan di tempat kejadian. Bidang Tugas dan Tanggungjawab Komander Operasi Bencana di Tempat Kejadian adalah seperti di **Lampiran G**.
- iv) Komander Kawalan Hadapan (*Forward Commander*) yang dilantik oleh Komander Operasi Bencana adalah dipertanggungjawabkan untuk mengetuai semua operasi mencari dan menyelamatkan di tempat kejadian, menilai dan melaporkan situasi Bencana kepada Komander Operasi Bencana.
- v) Semua Agensi Penyelamat dan Agensi Bantuan dan Pemulihan yang terlibat dalam pengurusan Bencana di tempat kejadian hendaklah melapor dan menempatkan wakil masing-masing ke PKTK sebelum memulakan tugas masing-masing. Carta Peranan Agensi-Agensi Yang Terlibat Dalam Pengurusan Dan Bantuan Bencana Di Tempat Kejadian adalah seperti di **Lampiran H**.

(b) Pusat Kawalan Operasi Bencana (PKOB)

- i) PKOB hendaklah dibuka oleh urusetia Jawatankuasa Pengurusan Bencana di peringkat yang berkaitan di Bilik Gerakan Pejabat Daerah, Bilik Gerakan MKN Negeri atau Pusat Pengurusan Operasi Negara (PPON) atau di mana-mana tempat yang bersesuaian mengikut tahap pengurusan Bencana. PKOB hendaklah mempunyai suatu sistem rangkaian komunikasi yang lengkap bagi menghubungkannya dengan PKTK.
- ii) Jawatankuasa Pengurusan Bencana di peringkat yang berkaitan hendaklah bersidang secara berkala di PKOB bagi mengawasi perkembangan dan menentukan usaha-usaha menangani Bencana, operasi mencari dan menyelamatkan serta bantuan kecemasan dilaksanakan dengan segera, teratur, terselaras dan berkesan.
- iii) PKOB Daerah bertanggungjawab melaporkan perkembangan kepada PKOB Negeri dan PKOB Negeri bertanggungjawab melaporkan perkembangan kepada PKOB Pusat. Setiap PKOB bertanggungjawab mengeluarkan arahan-arahan perlu dalam pengendalian Bencana yang berlaku.

TERHAD

- iv) Agensi Kerajaan yang berkenaan bertanggungjawab menempatkan pegawai perhubungan di PKOB untuk melicinkan tindakan yang perlu diambil hasil daripada keputusan Jawatankuasa Pengurusan Bencana yang berkaitan.

Komunikasi di Tempat Kejadian

27. Sistem komunikasi antara Agensi Penyelamat dan Agensi Bantuan dan Pemulihan hendaklah diaktifkan termasuklah menggunakan Rangkaian Komunikasi Radio Bersepadu Kerajaan (GIRN) oleh Komander Operasi Bencana dalam menguruskan Bencana di tempat kejadian.

Pengurusan Bencana di Tempat Kejadian Mengikut Zon

28. Agensi yang bertanggungjawab dalam pengurusan Bencana di tempat kejadian dibahagikan kepada dua (2) kategori iaitu:

- i) Agensi Penyelamat; dan
- ii) Agensi Bantuan dan Pemulihan.

29. (a) Sekiranya kejadian Bencana yang berlaku bersifat setempat, pengurusan Bencana di tempat kejadian terbahagi kepada tiga (3) zon iaitu:

- i) **Zon Merah** meliputi suatu kawasan tempat kejadian yang ditetapkan oleh Komander Operasi Bencana. Zon ini adalah kawasan operasi khas untuk Agensi Penyelamat yang mempunyai kepakaran tertentu sahaja seperti unit-unit khas daripada Pasukan Mencari dan Menyelamat Khas Malaysia (SMART), JBPM, PDRM, Angkatan Tentera Malaysia (ATM), KKM, Jabatan Pertahanan Awam Malaysia (JPAM) dan mana-mana pasukan khas yang ditubuhkan oleh mana-mana Agensi Kerajaan. Mana-mana pasukan khas yang ditubuhkan oleh mana-mana Agensi Kerajaan yang mempunyai kepakaran khas hendaklah menjalankan tugas bersama dan membantu Agensi Penyelamat.
- ii) **Zon Kuning** meliputi suatu kawasan di luar tempat kejadian yang ditetapkan oleh Komander Operasi Bencana. Zon ini menempatkan PKTK dan pos-pos Agensi Penyelamat dan mana-mana pasukan khas yang ditubuhkan oleh mana-mana Agensi Kerajaan yang mempunyai kepakaran khas untuk menjalankan tugas bersama dan membantu Agensi Penyelamat. Penempatan pos-pos Agensi Penyelamat dan mana-mana pasukan khas ini perlu mendapat kebenaran daripada Komander Operasi Bencana.
- iii) **Zon Hijau** meliputi kawasan yang mengelilingi Zon Kuning. Zon ini menempatkan petugas-petugas dari Agensi Bantuan dan Pemulihan serta badan-badan sukarela. Zon ini juga menempatkan Pusat Pengurusan Media, Pusat Keluarga Mangsa, Pusat Kaunseling, Tempat Bekalan Makanan, Tempat Rehat dan Tempat Mayat serta lain-lain fungsi yang diputuskan oleh Komander Operasi Bencana.

(b) Jarak antara zon adalah bergantung kepada jenis Bencana yang berlaku dan hendaklah ditetapkan oleh Komander Operasi Bencana. Komander

TERHAD

Operasi Bencana hendaklah mengenalpasti Agensi Penyelamat yang diperlukan bagi menjalankan operasi mencari dan menyelamatkan di zon-zon yang telah ditetapkan. Tanggungjawab-tanggungjawab ini hendaklah dilaksanakan berdasarkan khidmat nasihat dan kepakaran daripada Agensi Peneraju mengikut jenis Bencana yang berlaku.

30. Setiap Agensi Penyelamat dan Agensi Bantuan dan Pemulihan yang terlibat dengan pengurusan Bencana hendaklah berada di dalam zon-zon tertentu sebagaimana yang telah ditetapkan oleh Komander Operasi Bencana. Kawalan keselamatan dan lalulintas di setiap zon adalah di bawah tanggungjawab PDRM. Gambar Rajah Pengurusan Bencana di Tempat Kejadian Mengikut Zon adalah seperti di **Lampiran I**.

Garis Panduan Dalam Pengendalian Bencana

31. Prosedur fasa pergerakan bagi Agensi Penyelamat dan Agensi Bantuan dan Pemulihan dalam pengurusan Bencana di tempat kejadian adalah seperti Garis Panduan Dalam Pengendalian Kejadian Bencana di **Lampiran J**. Manakala Garis Panduan Carta Aliran Fasa Pergerakan Dalam Pengendalian Kejadian Bencana adalah seperti di **Lampiran K**.

PERKARA 17: PERANAN DAN TANGGUNGJAWAB AGENSI PENYELAMAT DALAM PENGURUSAN BENCANA DI TEMPAT KEJADIAN

32. Peranan dan tanggungjawab Agensi Penyelamat yang terlibat dalam pengurusan Bencana di tempat kejadian adalah seperti di **Lampiran L**.

PERKARA 18: PERANAN DAN TANGGUNGJAWAB AGENSI BANTUAN DAN PEMULIHAN DAN BADAN-BADAN SUKARELA DALAM PENGENDALIAN BENCANA DI TEMPAT KEJADIAN

33. Peranan dan tanggungjawab Agensi Bantuan dan Pemulihan dan badan-badan sukarela yang terlibat dalam pengendalian Bencana di tempat kejadian adalah seperti di **Lampiran M**. Walau bagaimanapun, Agensi Bantuan dan Pemulihan dan badan-badan sukarela adalah tidak terhad kepada senarai di lampiran tersebut.

PERKARA 19: PERATURAN TETAP OPERASI AGENSI KERAJAAN

34. Agensi Kerajaan yang terlibat dalam pengurusan Bencana seperti di **Lampiran L** dan **Lampiran M** hendaklah menyediakan, mengemaskini dan menggunakan Peraturan Tetap Operasi (PTO) di peringkat Agensi Kerajaan masing-masing semasa mengendalikan Bencana. PTO tersebut hendaklah tertakluk dan selaras dengan Arahan ini. Agensi-agensi tersebut hendaklah mengemukakan PTO masing-masing yang dikemaskini kepada MKN untuk penyelarasan.

TERHAD

PERKARA 20: KERJASAMA DARIPADA AGENSI KERAJAAN, BADAN BERKANUN, PIHAK SWASTA DAN BADAN-BADAN SUKARELA

35. Agensi Kerajaan, badan berkanun, pihak swasta dan badan-badan sukarela yang terlibat dalam pengurusan Bencana bertanggungjawab untuk bekerjasama sepenuhnya dalam melaksanakan setiap perkara yang digariskan dalam Arahan ini. Jawatankuasa Pengurusan Bencana, di mana perlu, boleh meminta bantuan atau mengambil alih secara sementara peralatan atau kelengkapan Agensi Kerajaan, badan berkanun, pihak swasta dan badan-badan sukarela serta orang perseorangan yang diperlukan di dalam operasi Bencana mengikut peruntukan undang-undang yang sedia ada.

PERKARA 21: PUSAT PENGURUSAN DAN KENYATAAN MEDIA

36. Satu Pusat Pengurusan Media hendaklah disediakan di tempat kejadian dan diletakkan di dalam Zon Hijau. Pusat Pengurusan Media ini merupakan tempat di mana pegawai dan kakitangan media massa dapat menjalankan tugas berkaitan dengan liputan Bencana yang berlaku. Jabatan Penerangan di peringkat pengurusan Bencana yang berkenaan hendaklah menyediakan dan mengendalikan Pusat Pengurusan Media yang dilengkapi dengan ruang persidangan media, tempat taklimat, kemudahan peralatan televisyen dan radio. Pegawai-pegawai Jabatan Penerangan juga hendaklah menyelaraskan perkara-perkara mengenai liputan dan penyiaran berita mengenai Bencana yang berlaku kepada orang ramai. Komander Operasi Bencana hendaklah memastikan supaya wakil-wakil media massa berada di dalam Zon Hijau sahaja dan tidak dibenarkan masuk ke Zon Kuning atau Merah kecuali dengan kebenarannya.

PERKARA 22: KENYATAAN DAN LAIN-LAIN PERUTUSAN

37. Semasa kejadian Bencana, hanya fakta-fakta penting yang tertentu sahaja dimaklumkan kepada orang ramai melalui media secara berterusan bagi mengelakkan berlakunya kekeliruan yang tidak diingini. Pengerusi Jawatankuasa Pengurusan Bencana, Agensi Peneraju, Komander Operasi Bencana atau pegawai yang diberi kuasa oleh Pengerusi Jawatankuasa Pengurusan Bencana sahaja boleh mengeluarkan kenyataan kepada media massa jika perlu.

PERKARA 23: BANTUAN KEMANUSIAAN DAN TINDAK BALAS BENCANA KE LUAR NEGARA

38. Bantuan kemanusiaan dan Tindak Balas Bencana ke luar negara dilaksanakan tertakluk kepada instrumen antarabangsa seperti perjanjian, memorandum persefahaman, deklarasi dan sebagainya yang telah dimeterai oleh Kerajaan dengan negara asing dan keputusan dasar Kerajaan. MKN sebagai Agensi Peneraju Utama bertanggungjawab untuk menyelaras pelaksanaan bantuan kemanusiaan dan Tindak Balas Bencana ke luar negara.

BAHAGIAN VII: PEMULIHAN

PERKARA 24: LANGKAH PEMULIHAN SELEPAS BENCANA

39. Program Pemulihan dan pembangunan semula hendaklah dilaksanakan dengan segera selepas sesuatu kejadian Bencana berlaku. Setiap Agensi Kerajaan, badan berkanun, pihak swasta dan badan-badan sukarela yang terlibat bertanggungjawab dalam melaksanakan penilaian kerosakan serta Pemulihan dan pembangunan semula infrastruktur awam di bawah bidang kuasa masing-masing.
40. JPBD dan JPBN bertanggungjawab membuat penilaian, perancangan dan perakuan kepada JPBP mengenai cadangan program Pemulihan dan pembangunan semula dengan mengambil kira konsep Pengurangan Risiko Bencana.
41. JPBP bertanggungjawab memutuskan program Pemulihan dan pembangunan semula yang akan dilaksanakan dan menetapkan Agensi Kerajaan atau pihak berkaitan untuk pelaksanaannya.

BAHAGIAN VIII: PERISYTIHARAN DARURAT BENCANA

PERKARA 25: PENGISYTIHARAN DARURAT BENCANA

42. (i) Pengisytiharan Darurat Bencana, apabila perlu, dibuat secara peraturan pentadbiran dan eksekutif oleh YAB Perdana Menteri atas syor JPBP, tertakluk kepada undang-undang dan tatacara Kerajaan yang sedang berkuatkuasa.

(ii) Apabila diisytiharkan sebagai Darurat Bencana, pengurusan Bencana serta bantuan dan Pemulihan kepada mangsa-mangsa Bencana akan dikendalikan dan dibiayai oleh Kerajaan Persekutuan mengikut Kementerian/Jabatan yang berkaitan.

BAHAGIAN IX: PENGURUSAN KEWANGAN

PERKARA 26: PENGURUSAN KEWANGAN

43. Kerajaan Pusat atau Kerajaan Negeri melalui agensi masing-masing bertanggungjawab memperuntukkan sejumlah dana bagi maksud pengurusan Bencana dan aktiviti pengurangan risiko Bencana.
44. JPBP/JPBN/JPBD adalah bertanggungjawab bagi mengurus, menyelaras dan memantau kutipan-kutipan derma mangsa-mangsa Bencana. Penyata

TERHAD

kewangan hendaklah dibentangkan dalam mesyuarat Jawatankuasa Pengurusan Bencana di peringkat masing-masing.

45. Semua Agensi Kerajaan, badan berkanun, pihak swasta dan badan-badan sukarela serta orang perseorangan yang menjalankan kutipan derma untuk sesuatu Bencana boleh menyalurkan sumbangan kewangan dan kutipan derma tersebut kepada Kumpulan Wang Amanah Bantuan Bencana Negara (KWABBN).

BAHAGIAN X: PERUNTUKAN AM

PERKARA 27: PERMULAAN KUAT KUASA DAN PEMAKAIAN ARAHAN INI

46. Sekiranya terdapat sebarang percanggahan di antara Arahan ini dengan mana-mana Peraturan atau Arahan Tetap Operasi yang dikeluarkan oleh mana-mana Agensi Kerajaan berhubungan dengan dasar dan mekanisme pengurusan Bencana, Arahan ini hendaklah mengatasi Peraturan atau Arahan Tetap Operasi tersebut.

**DATO' SRI MOHD NAJIB BIN TUN HAJI ABDUL RAZAK
PERDANA MENTERI MALAYSIA
MERANGKAP PENGARAH GERAKAN NEGARA**

Bertarikh: 30 Mac 2012

**TANGGUNGJAWAB MAJLIS KESELAMATAN NEGARA
DALAM PENGURUSAN BENCANA**

1. Merupakan Agensi Peneraju Utama (*focal point*) pengurusan Bencana Negara di peringkat Negara, negeri dan daerah.
2. Menjadi Agensi Peneraju Utama (*focal point*) pengurusan Bencana Negara di peringkat serantau dan antarabangsa.
3. Mengeluarkan strategi, arahan, pelan tindakan, hala tuju dan dasar dalam pengurusan Bencana.
4. Memastikan pengamalan serta pelaksanaan dasar dan mekanisme pengurusan Bencana berjalan lancar.
5. Mengawal selia dan membuat pengauditan dalam pengurusan Bencana yang dijalankan oleh Agensi Kerajaan dan mengarahkan penambahbaikan untuk meningkatkan keberkesanan pengurusan Bencana Negara.
6. Memberikan khidmat keurusetiaan kepada Jawatankuasa-Jawatankuasa Pengurusan Bencana di setiap peringkat pengurusan Bencana.
7. Mengurus dan mengatugerakkan Pasukan SMART untuk operasi mencari dan menyelamatkan di dalam dan luar negara apabila perlu.
8. Menguruskan KWABBN tertakluk kepada peraturan dan tatacara kewangan yang berkuatkuasa dari semasa ke semasa.
9. Menyelaras pengendalian latihan amal pengurusan Bencana serta mencari dan menyelamatkan dari semasa ke semasa.
10. Memantau dan memastikan pelaksanaan langkah-langkah Pengurangan Risiko Bencana bagi mencegah atau mengurangkan impak Bencana yang dijalankan oleh Agensi Kerajaan.
11. Merancang, menyelaras serta mengawasi pelaksanaan strategi kependidikan, latihan dan kesedaran kepada pegawai dan anggota Agensi Kerajaan, badan berkanun, pihak swasta dan badan-badan sukarela serta orang awam dalam menghadapi dan mengurangkan risiko Bencana.
12. Memberi khidmat nasihat mengenai pengendalian serta pengurusan Bencana.
13. Mengadakan *post-mortem* pengendalian Bencana diadakan selepas kejadian sesuatu Bencana.
14. Menilai, menyelaras dan mengetuai misi bantuan kemanusiaan dan Tindak Balas Bencana ke luar negara.
15. Menilai dan menyelaras bantuan kemanusiaan dari negara-negara luar.

JAWATANKUASA PENGURUSAN BENCANA PUSAT (JPBP)

A. KEAHLIAN

Pengerusi : YB Menteri yang dilantik oleh YAB Perdana Menteri

- Ahli-ahli
1. Panglima Angkatan Tentera
 2. Ketua Polis Negara
 3. Ketua Setiausaha Perbendaharaan
 4. Ketua Setiausaha Kementerian Dalam Negeri
 5. Ketua Setiausaha Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan
 6. Ketua Setiausaha Kementerian Pembangunan Keluarga, Wanita dan Masyarakat
 7. Ketua Setiausaha Kementerian Penerangan, Komunikasi dan Kebudayaan
 8. Ketua Setiausaha Kementerian Sumber Asli dan Alam Sekitar
 9. Ketua Setiausaha Kementerian Sains, Teknologi dan Inovasi
 10. Ketua Setiausaha Kementerian Tenaga, Teknologi Hijau dan Air
 11. Ketua Setiausaha Kementerian Wilayah Persekutuan dan Kesejahteraan Bandar
 12. Ketua Setiausaha Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah
 13. Ketua Setiausaha Kementerian Pelancongan
 14. Ketua Pengarah Kesihatan
 15. Ketua Pengarah Pelajaran
 16. Setiausaha Majlis Keselamatan Negara
 17. Ketua Pengarah Unit Perancang Ekonomi
 18. Ketua Pengarah Unit Penyelarasan Pelaksanaan
 19. Ketua Pengarah Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia
 20. Ketua Pengarah Jabatan Pertahanan Awam Malaysia
 21. Ketua Pengarah Agensi Penguatkuasaan Maritim Malaysia
 22. Ketua Pengarah Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Semenanjung Malaysia
 23. Ketua Pengarah Penyiaran
 24. Ketua Pengarah Penerangan
 25. Ketua Pengarah Jabatan Kerja Raya
 26. Ketua Pengarah Jabatan Alam Sekitar
 27. Ketua Pengarah Jabatan Kebajikan Masyarakat
 28. Ketua Pengarah Jabatan Meteorologi Malaysia
 29. Ketua Pengarah Jabatan Penerbangan Awam
 30. Ketua Pengarah Jabatan Pengairan dan Saliran Malaysia
 31. Ketua Pengarah Lembaga Perlesenan Tenaga Atom
 32. Ketua Pengarah Jabatan Mineral dan Geosains Malaysia
 33. Ketua Pengarah Ikatan Relawan Rakyat Malaysia
 34. Ketua Pengarah Jabatan Keselamatan dan Kesihatan Pekerjaan
 35. Ketua Pengarah Agensi *Remote Sensing* Malaysia
 36. Ketua Pengarah Jabatan Bekalan Air
 37. Wakil Peguam Negara

TERHAD

38. Setiausaha-setiausaha Kerajaan Negeri

Turut Hadir : Lain-lain Ketua Jabatan/Agensi yang berkaitan

Setiausaha : Setiausaha Bahagian, Bahagian Pengurusan Bencana,
Majlis Keselamatan Negara

B. BIDANG TUGAS

1. Menggubal dasar, merangka strategi, mengeluarkan arahan dan pelan tindakan serta menetapkan hala tuju dalam pengurusan Bencana Negara dan membuat penambahbaikan dari semasa ke semasa.
2. Memastikan dasar, strategi, arahan dan pelan tindakan dalam mengendalikan sesuatu Bencana dilaksanakan seperti yang telah ditetapkan.
3. Menyelaras, mengawal selia dan memastikan pelaksanaan langkah-langkah Pengurangan Risiko Bencana yang dijalankan oleh Agensi Kerajaan terlibat bagi mencegah atau mengurangkan impak Bencana.
4. Mendapatkan bantuan kepakaran dari dalam atau luar negara bagi membantu pengendalian sesuatu Bencana.
5. Menetapkan dasar dalam pengurusan KWABBN.
6. Menentukan penyampaian Sistem Amaran Awal Bencana dilaksanakan secara berkesan dan berterusan kepada Agensi Kerajaan dan orang awam.
7. Menentukan pelaksanaan latihan pengurusan Bencana yang bersepadu di antara Agensi Kerajaan diadakan dari semasa ke semasa bagi memenuhi tahap kemahiran yang diperlukan dalam menghadapi sesuatu Bencana.
8. Memperakukan program pembangunan keupayaan dan Kesedaran Awam dalam usaha menjadikan masyarakat lebih berdaya tahan dalam menghadapi Bencana.
9. Menubuhkan Kumpulan Kerja di mana perlu bagi melicinkan urusan menangani Bencana seperti Kumpulan Kerja Pencegahan dan Peredaan, Kumpulan Kerja Kesiapsiagaan, Kumpulan Kerja Tindak Balas dan Kumpulan Kerja Pemulihan dan Pembangunan Semula.
10. Memperaku dan memastikan keperluan kewangan kepada Kerajaan bagi program Pencegahan, Kesiapsiagaan, Tindak Balas dan Pemulihan untuk memenuhi perancangan yang telah disusun oleh Agensi Kerajaan.
11. Mewujudkan pangkalan data mengenai aset, kelengkapan dan senarai kepakaran di Peringkat Pusat yang diperlukan dalam pengurusan Bencana.
12. Mewujudkan PKOB Pusat apabila Pengurusan Bencana Tahap III diaktifkan.

TERHAD

13. Menyelaras keperluan pengurusan dan bantuan Bencana seperti menentukan bantuan logistik dan mengambil alih (*requisition*) peralatan/jentera yang diperlukan secara sementara kepunyaan Agensi Kerajaan, badan berkanun, pihak swasta dan badan-badan sukarela serta orang perseorangan semasa Tindak Balas Bencana.
14. Menentukan bantuan yang komprehensif seperti kebajikan, kesihatan, perlindungan dan keselamatan kepada mangsa dan anggota penyelamat.
15. Mengadakan *post-mortem* selepas sesuatu Bencana bagi tujuan memperakukan penambahbaikan terhadap pengurusan Bencana yang dilaksanakan.
16. Menilai laporan mengenai pengendalian dan pengurusan Bencana yang berlaku meliputi aspek operasi mencari dan menyelamatkan serta bantuan kecemasan dan Pemulihan yang diberikan kepada mangsa-mangsa untuk tujuan penambahbaikan.

JAWATANKUASA PENGURUSAN BENCANA NEGERI (JPBN)

A. KEAHLIAN

- Pengerusi : YB Setiausaha Kerajaan Negeri/
Ketua Setiausaha Wilayah Persekutuan dan Kesejahteraan Bandar
- Ahli-ahli
1. Ketua Polis Negeri
 2. Panglima Briged/Pemerintah Pasukan Briged Tempatan, ATM
 3. Pegawai Kewangan Negeri
 4. Pengarah Bomba dan Penyelamat Negeri
 5. Pengarah Jabatan Pertahanan Awam Negeri
 6. Pengarah Kesihatan Negeri
 7. Ketua Penguatkuasa Maritim Wilayah, Agensi Penguatkuasaan Maritim Malaysia
 8. Pengarah Jabatan Kerja Raya Negeri
 9. Pengarah Jabatan Kebajikan Masyarakat Negeri
 10. Pengarah Penerangan Negeri
 11. Pengarah Penyiaran Negeri
 12. Pengarah Pelajaran Negeri
 13. Pengarah Jabatan Alam Sekitar Negeri
 14. Pengarah Meteorologi Negeri
 15. Pengarah Pengairan dan Saliran Negeri
 16. Pengarah Jabatan Mineral dan Geosains Negeri
 17. Pengarah Ikatan Relawan Rakyat Malaysia
 18. Pengarah Jabatan Keselamatan dan Kesihatan Pekerjaan
 19. Pegawai-pegawai Daerah
 20. Pengarah/Pengurus Jabatan/Syarikat Bekalan Air Negeri
 21. Pengurus Telekom Malaysia Berhad Negeri
 22. Pengurus Tenaga Nasional Berhad Negeri/Syarikat Bekalan Elektrik Negeri
 23. Pengurus Jabatan Penerbangan Awam Negeri atau wakil
 24. Pengarah Kementerian Pelancongan Negeri/Pejabat Tourism Malaysia Negeri
- Turut Hadir : Lain-lain pegawai daripada Jabatan/Agensi yang berkaitan
- Setiausaha : Setiausaha Keselamatan Negeri,
Majlis Keselamatan Negara (MKN) Negeri

* Bagi Wilayah Persekutuan, Ketua Setiausaha Kementerian Wilayah Persekutuan dan Kesejahteraan Bandar sebagai Pengerusi Jawatankuasa Pengurusan Bencana Wilayah Persekutuan.

* Ketua Pengarah Dewan Bandaraya Kuala Lumpur, Pengarah Perbadanan Labuan, Presiden Perbadanan Putrajaya, semua Ketua Polis Daerah di Wilayah Persekutuan menjadi ahli.

TERHAD

B. BIDANG TUGAS

1. Melaksanakan dasar, strategi, arahan, pelan tindakan dan hala tuju dalam mengendalikan sesuatu Bencana di Peringkat Negeri.
2. Mengarusperdanakan langkah-langkah Pengurangan Risiko Bencana melalui Agensi Kerajaan di Peringkat Negeri secara berkesan.
3. Melaksanakan usaha-usaha pemantapan penyampaian Sistem Amaran Awal Bencana secara berkesan dan berterusan kepada Agensi Kerajaan dan orang awam.
4. Melaksanakan latihan pengurusan Bencana yang bersepadu di antara Agensi Kerajaan dari semasa ke semasa bagi memenuhi tahap kemahiran yang diperlukan dalam menghadapi sesuatu Bencana.
5. Melaksanakan program pembangunan keupayaan dan Kesedaran Awam di Peringkat Negeri/Daerah dalam usaha menjadikan masyarakat lebih berdaya tahan dalam menghadapi Bencana.
6. Menubuhkan Jawatankuasa Kerja di mana perlu bagi melicinkan urusan menangani Bencana seperti Jawatankuasa Kerja Kebajikan, Pengangkutan, Kewangan dan sebagainya.
7. Menubuhkan Jawatankuasa Penilaian di Peringkat Negeri sekiranya perlu bagi tujuan taksiran kerugian dan Pemulihan yang diakibatkan oleh Bencana.
8. Meneliti dan menyelaras semua permohonan bantuan Pemulihan dari JPBD dan mengemukakan cadangan kepada JPBP untuk pertimbangan dan kelulusan.
9. Merancang dan melaksanakan program Pencegahan, Kesiapsiagaan, Tindak Balas dan Pemulihan di Peringkat Negeri.
10. Mewujudkan dan mengemaskini profil kawasan berisiko Bencana di Peringkat Negeri bagi tujuan perancangan pembangunan dan Tindak Balas Bencana.
11. Mewujudkan pangkalan data mengenai peralatan, kelengkapan dan senarai kepakaran di Peringkat Negeri yang diperlukan dalam pengurusan Bencana.
12. Menyelaras keperluan pengurusan dan bantuan Bencana di Peringkat Negeri seperti menentukan bantuan logistik dan mengambil alih (*requisition*) peralatan/jentera yang diperlukan secara sementara kepunyaan Agensi Kerajaan, badan berkanun, pihak swasta dan badan-badan sukarela serta orang perseorangan semasa operasi Tindak Balas Bencana.
13. Mewujudkan PKOB Negeri apabila Pengurusan Bencana Tahap II diaktifkan.

TERHAD

14. Menentukan bantuan yang komprehensif seperti kebajikan, kesehatan, perlindungan dan keselamatan kepada mangsa dan anggota penyelamat.
15. Menjalankan *post-mortem* dengan segera selepas sesuatu Bencana bagi tujuan memperakukan penambahbaikan terhadap pengurusan Bencana yang diamalkan.
16. Menyediakan laporan mengenai pengendalian dan pengurusan Bencana yang berlaku meliputi aspek operasi mencari dan menyelamatkan serta bantuan kecemasan dan Pemulihan yang diberikan kepada mangsa-mangsa dan mengemukakannya kepada JPBP.

JAWATANKUASA PENGURUSAN BENCANA DAERAH (JPBD)

A. KEAHLIAN

Pengerusi : Pegawai Daerah/
: * Datuk Bandar Kuala Lumpur sebagai Pengerusi Jawatankuasa
Pengurusan Bencana Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur/
: Pengerusi Perbadanan Labuan sebagai Pengerusi Jawatankuasa
Pengurusan Bencana Wilayah Persekutuan Labuan/
: Presiden Perbadanan Putrajaya sebagai Pengerusi Jawatankuasa
Pengurusan Bencana Wilayah Persekutuan Putrajaya

Ahli-ahli

1. Ketua Polis Daerah
2. Pegawai Bomba dan Penyelamat Daerah
3. Pegawai Kesihatan Daerah
4. Pegawai Kebajikan Masyarakat Daerah
5. Pegawai Jabatan Alam Sekitar Daerah
6. Wakil Angkatan Tentera Malaysia
7. Ketua Penguatkuasa Maritim Daerah/Wakil Agensi
Penguatkuasaan Maritim Malaysia
8. Setiausaha Majlis Perbandaran/Daerah
9. Pegawai Pertahanan Awam Daerah
10. Wakil Jabatan Meteorologi Malaysia
11. Pegawai Penerangan Daerah
12. Pegawai Pelajaran Daerah
13. Jurutera Daerah, Jabatan Kerja Raya
14. Jurutera Daerah, Jabatan Pengairan dan Saliran
15. Pegawai RELA Daerah
16. Wakil Jabatan Mineral dan Geosains Negeri
17. Pengurus Telekom Malaysia Daerah
18. Pengurus Tenaga Nasional Berhad Daerah/Wakil Pengurus
Syarikat Bekalan Elektrik Negeri
19. Wakil Pengarah/Pengurus Jabatan/Syarikat Bekalan Air Negeri
20. Wakil Pengurus Jabatan Penerbangan Awam Negeri/Daerah
21. Pengarah Kementerian Pelancongan Negeri/Pejabat Tourism
Malaysia Negeri
22. Penghulu/Penggawa Mukim

Turut Hadir : Pengerusi Jawatankuasa Kemajuan dan Keselamatan Kampung

Setiausaha : Setiausaha Keselamatan Daerah,
Majlis Keselamatan Negara (MKN) Daerah

* Bagi Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur, Datuk Bandar Kuala Lumpur boleh melantik pegawai kanan Dewan Bandaraya Kuala Lumpur yang lain untuk bertindak sebagai Pengerusi Jawatankuasa Pengurusan Bencana Daerah mengikut daerah pentadbiran PDRM.

TERHAD

B. BIDANG TUGAS

1. Melaksanakan dasar, strategi, arahan, pelan tindakan dan hala tuju dalam mengendalikan sesuatu Bencana di Peringkat Daerah.
2. Mengarusperdanakan langkah-langkah Pengurangan Risiko Bencana melalui semua Agensi Kerajaan di Peringkat Daerah secara berkesan.
3. Melaksanakan dan memantapkan penyampaian Sistem Amaran Awal Bencana secara berkesan kepada Agensi Kerajaan dan orang awam.
4. Melaksanakan latihan pengurusan Bencana yang bersepadu di antara Agensi Kerajaan dari semasa ke semasa bagi memenuhi tahap kemahiran yang diperlukan dalam menghadapi sesuatu Bencana.
5. Melaksanakan program pembangunan keupayaan dan Kesedaran Awam di Peringkat Daerah dalam usaha menjadikan masyarakat lebih berdaya tahan dalam menghadapi Bencana.
6. Menubuhkan Kumpulan Kerja yang bertanggungjawab kepada JPBD bagi melicinkan pengurusan Bencana di tempat kejadian. Kumpulan Kerja terlibat adalah seperti berikut:
 - i. Kumpulan Kerja Kawalan Keselamatan diterajui oleh Polis Diraja Malaysia (PDRM);
 - ii. Kumpulan Kerja Mencari dan Menyelamat diterajui oleh Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia (JBPM);
 - iii. Kumpulan Kerja Perkhidmatan Kesihatan dan Perubatan diterajui oleh Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM);
 - iv. Kumpulan Kerja Kebajikan diterajui oleh Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM);
 - v. Kumpulan Kerja Sokongan Logistik diterajui oleh Jabatan Kerja Raya (JKR);
 - vi. Kumpulan Kerja Pengurusan Media diterajui oleh Jabatan Penerangan; dan
 - vii. Kumpulan Kerja Teknikal dan Pakar diterajui oleh agensi pakar bagi sesuatu bencana yang berlaku.
7. Menubuhkan Jawatankuasa Penilaian bagi tujuan taksiran kerugian dan Pemulihan yang diakibatkan oleh Bencana.
8. Mengangkat cadangan bantuan ihsan atau bantuan Pemulihan, sekiranya perlu kepada Kerajaan Negeri.
9. Menentukan operasi mencari dan menyelamat dijalankan secara lancar dan berkesan.
10. Mengenalpasti dan menubuhkan pusat-pusat pemindahan dan pangkalan hadapan.

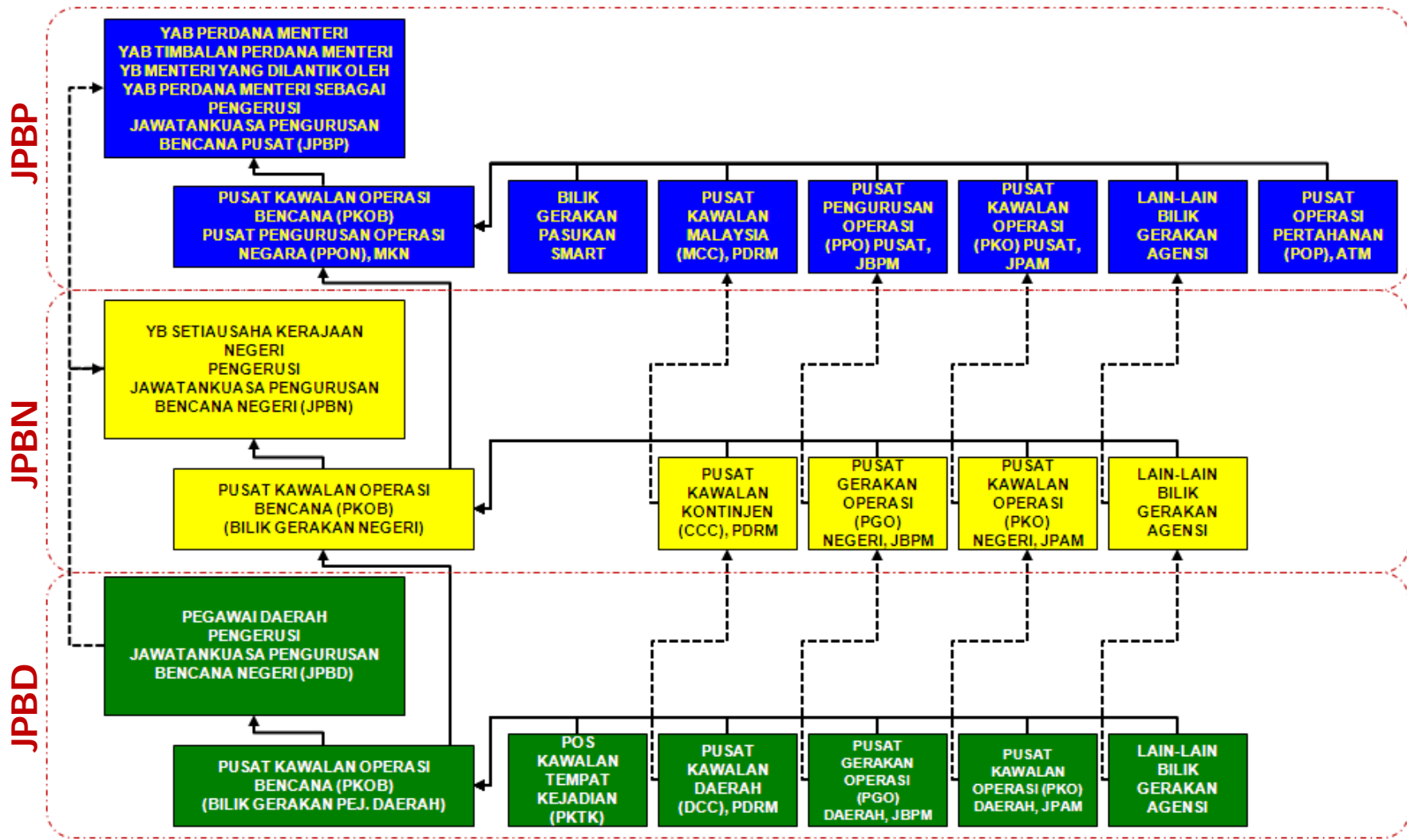
TERHAD

11. Memantapkan peranan Jawatankuasa Kemajuan dan Keselamatan Kampung/ Taman dalam melaksanakan penyelarasan dan Tindak Balas awal terhadap kejadian Bencana.
12. Merancang dan melaksanakan program Pencegahan, Kesiapsiagaan, Tindak Balas dan Pemulihan di Peringkat Daerah.
13. Mewujudkan dan mengemaskini profil kawasan berisiko Bencana di Peringkat Daerah tujuan perancangan pembangunan dan Tindak Balas Bencana.
14. Mewujudkan pangkalan data mengenai peralatan, kelengkapan dan senarai kepakaran di Peringkat Daerah yang diperlukan dalam pengurusan Bencana.
15. Menubuhkan PKOB dengan secepat mungkin selepas sesuatu kejadian Bencana dan mengaktifkannya termasuklah mewujudkan sistem perhubungan dengan PKTK.
16. Menyelaras keperluan pengurusan dan bantuan Bencana seperti menentukan bantuan logistik dan mengambil alih (*requisition*) peralatan/jentera yang diperlukan secara sementara kepunyaan Agensi Kerajaan, badan berkanun, pihak swasta dan badan-badan sukarela serta orang perseorangan semasa operasi Tindak Balas Bencana.
17. Menentukan bantuan yang komprehensif seperti kebajikan, makanan, tempat tinggal, kesihatan, perlindungan dan keselamatan kepada mangsa dan anggota penyelamat.
18. Memastikan *post-mortem* dilakukan selepas sesuatu Bencana bagi tujuan memperakukan penambahbaikan terhadap sistem pengurusan Bencana yang dilaksanakan.
19. Menyediakan laporan mengenai pengendalian dan pengurusan Bencana yang berlaku meliputi aspek operasi mencari dan menyelamatkan serta bantuan kecemasan dan Pemulihan yang diberikan kepada mangsa-mangsa.

**TANGGUNGJAWAB PENERUSI JAWATANKUASA PENGURUSAN
BENCANA NEGERI KEPADA PENERUSI JAWATANKUASA KERJA
KESELAMATAN NEGERI**

1. Memberikan nasihat mengenai pelaksanaan dasar, strategi, arahan, pelan tindakan dan hala tuju pengurusan Bencana.
2. Memberikan nasihat mengenai langkah-langkah Pengurangan Risiko Bencana dan Pencegahan Bencana.
3. Memaklumkan mengenai tahap Kesiapsiagaan mekanisme pengurusan Bencana.
4. Memaklumkan mengenai tahap Kesiapsiagaan Agensi Kerajaan dalam mengurus dan mengendalikan Bencana.
5. Memaklumkan semua keputusan yang dicapai dan kemajuan tindakan yang diambil oleh JPBN.
6. Mendapatkan arahan, keputusan dan nasihat daripada JKKN di mana perlu, dalam usaha-usaha menangani Bencana yang berlaku.
7. Melaporkan sebarang kejadian Bencana yang berlaku dan juga tindakan-tindakan yang diambil dari semasa ke semasa.
8. Mengemukakan laporan *post-mortem* Bencana yang berlaku.

CARTA PENYALURAN MAKLUMAT DAN KOMUNIKASI PENGURUSAN DAN BANTUAN BENCANA

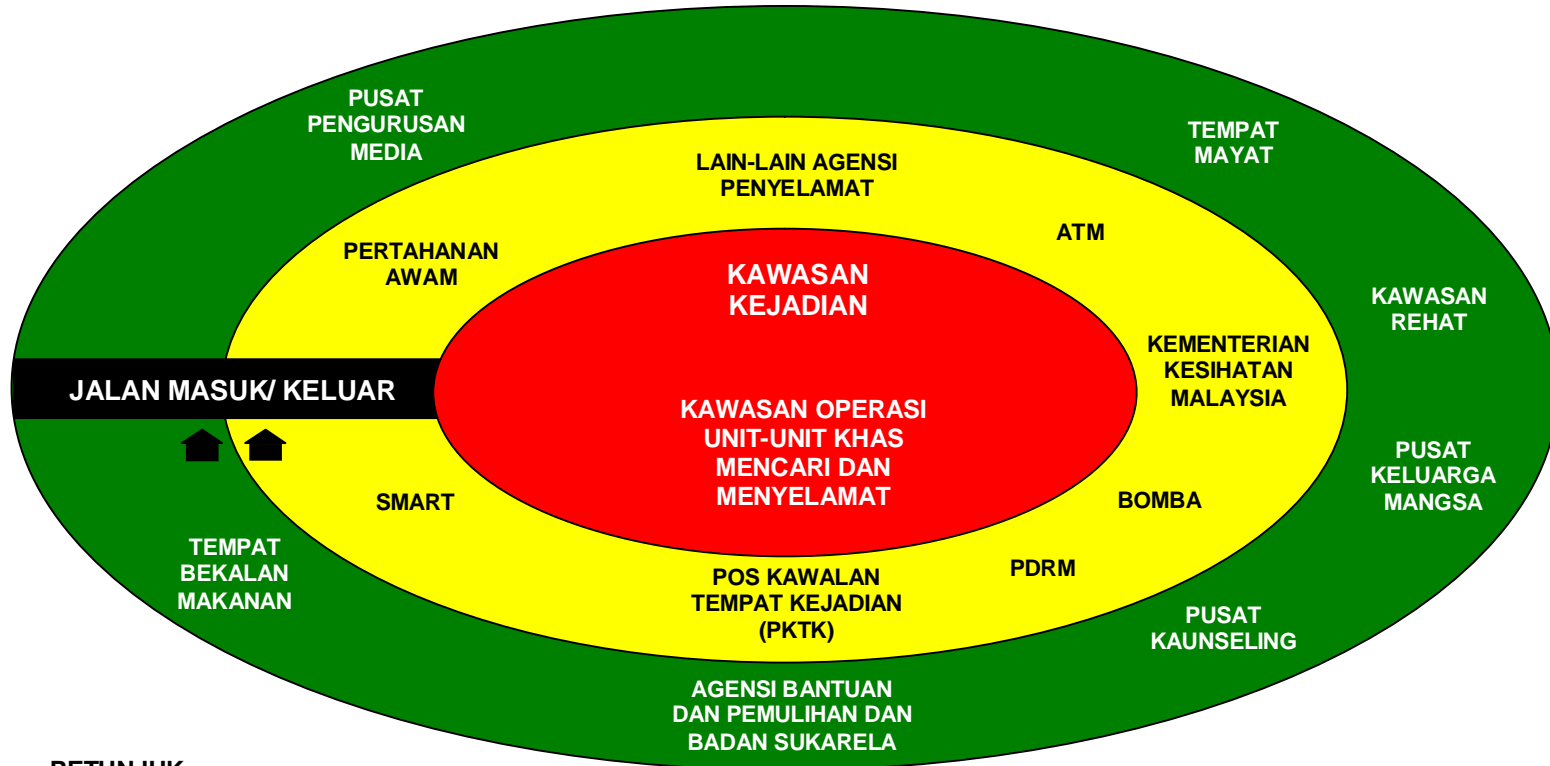
**BIDANG TUGAS DAN TANGGUNGJAWAB
KOMANDER OPERASI BENCANA DI TEMPAT KEJADIAN
(ON SCENE COMMANDER)**

1. Bergerak serta-merta ke tempat kejadian dan membuat penilaian awal mengenai sesuatu kejadian Bencana.
2. Menubuhkan PKTK.
3. Bertindak mengetuai, menyelia serta menyelaraskan gerakan mencari dan menyelamatkan.
4. Melantik seorang Komander Kawalan Hadapan (*Forward Commander*) di kalangan Agensi Penyelamat.
5. Menentukan pembahagian tugas di kalangan Agensi Penyelamat dan Agensi Bantuan dan Pemulihan mengikut kepakaran.
6. Mengenalpasti keperluan peralatan kelengkapan khusus bagi pengurusan Bencana di tempat kejadian.
7. Menyelaraskan penubuhan pos-pos Agensi Penyelamat dan Agensi Bantuan dan Pemulihan.
8. Membuat penilaian dan mengesyorkan kepada PKOB bagi menentukan sama ada operasi mencari dan menyelamatkan boleh diberhentikan dan mengeluarkan arahan untuk mengosongkan kawasan Bencana.
9. Melaporkan perkembangan terkini operasi mencari dan menyelamatkan kepada JPBD dan lain-lain pihak yang berkenaan.
10. Menyelaraskan kerja-kerja penyiasatan oleh pasukan khas daripada pelbagai Agensi Kerajaan di tempat kejadian.
11. Membuat kenyataan media mengenai perkara-perkara/perkembangan mutakhir operasi mencari dan menyelamatkan. (*Sebarang kenyataan yang menyentuh perkara dasar tidak boleh dikeluarkan melainkan dengan kebenaran Jawatankuasa Pengurusan Bencana*).
12. Menyediakan laporan terperinci mengikut kronologi mengenai operasi dan tindakan mencari dan menyelamatkan yang dijalankan di tempat kejadian.

**CARTA PERANAN AGENSI-AGENSI YANG TERLIBAT DALAM
PENGURUSAN BENCANA DI TEMPAT KEJADIAN**

PENGURUSAN BENCANA DI TEMPAT KEJADIAN MENGIKUT ZON

PETUNJUK

- ZON MERAH: Kawasan kerja Unit-unit Khas, Pasukan-pasukan Agensi Penyelamat yang mempunyai kepakaran tertentu. Pembahagian kawasan ini juga tertakluk kepada jenis dan bentuk bencana.
- ZON KUNING: Kawasan penempatan PKTK dan Pos-pos Agensi Penyelamat
- ZON HIJAU: Kawasan penempatan Pusat Pengurusan Media, Pusat Keluarga Mangsa, Pusat Kaunseling, tempat bekalan makanan, tempat mayat, tempat rehat dan Agensi Bantuan dan Pemulihan dan badan sukarela.
- POS PENGAWAL

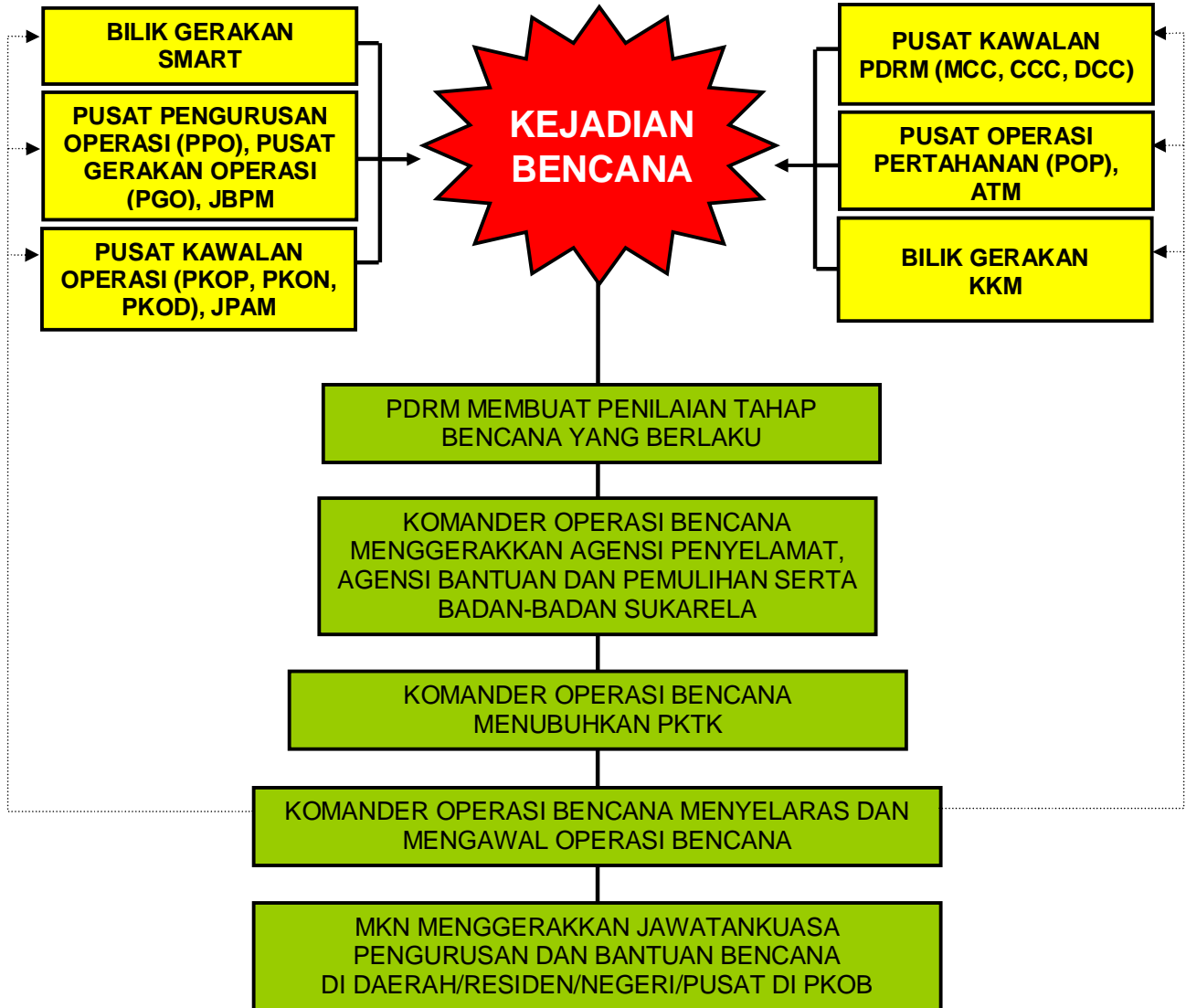
NOTA: Pergerakan dari satu zon ke zon yang lain adalah tidak dibenarkan kecuali dengan kebenaran Komander Operasi Bencana.

GARIS PANDUAN DALAM PENGENDALIAN KEJADIAN BENCANA

1. Apabila mendapat laporan mengenai kejadian sesuatu Bencana sama ada daripada orang awam, media atau Pusat Kawalan PDRM (DCC, CCC ataupun MCC, yang mana berkaitan), pihak PDRM yang bertanggungjawab di kawasan kejadian bencana tersebut hendaklah dengan secepat mungkin menuju ke tempat kejadian untuk membuat penilaian tahap Bencana yang berlaku.
2. Pada masa yang sama, Agensi Penyelamat dan Agensi Bantuan dan Pemulihan yang terlibat dengan pengendalian Bencana juga hendaklah menuju ke tempat kejadian dan bersedia untuk bertindak apabila diperintahkan berbuat demikian oleh Komander Operasi Bencana.
3. Ketua Polis Daerah atau Ketua Polis Negeri atau Pengarah Keselamatan Dalam Negeri dan Ketenteraman Awam, PDRM yang mana berkaitan mengikut peringkat pengendalian Bencana hendaklah membuka PKTK dengan dan bertindak sebagai Komander Operasi Bencana mengikut peringkat pengendalian Bencana.
4. Komander Operasi Bencana hendaklah menyelaras segala tindakan yang diambil oleh Agensi Penyelamat dan Agensi Bantuan dan Pemulihan yang terlibat dengan operasi mencari dan menyelamatkan dan bantuan kecemasan kepada mangsa-mangsa Bencana.
5. Jawatankuasa Pengurusan Bencana akan digerakkan pada masa yang sama mengikut peringkat pentadbiran pengendalian Bencana, bagi menyelaras, mengawasi serta melaksanakan operasi mencari dan menyelamatkan serta lain-lain bantuan kecemasan dalam mengurus Bencana yang berlaku.
6. Komander Operasi Bencana hendaklah melaporkan dari semasa ke semasa keadaan Bencana kepada Jawatankuasa Pengurusan Bencana yang bersidang di PKOB untuk mendapatkan bantuan dan sebagainya.
7. Agensi Penyelamat dan Agensi Bantuan dan Pemulihan yang terlibat dalam operasi mencari dan menyelamatkan dan lain-lain bantuan kecemasan di tempat kejadian Bencana hendaklah menjalankan tugas mengikut pembahagian tugas serta kepakaran masing-masing sebagaimana yang diarahkan oleh Komander Operasi Bencana.

GARIS PANDUAN – CARTA ALIRAN

FASA PERGERAKAN
DALAM PENGENDALIAN KEJADIAN BENCANA

**PERANAN DAN TUGAS AGENSI PENYELAMAT DALAM PENGENDALIAN
BENCANA DI TEMPAT KEJADIAN**

AGENSI PENYELAMAT

A. PASUKAN MENCARI DAN MENYELAMAT KHAS MALAYSIA (SMART)

1. Mencari dan menyelamatkan mangsa-mangsa dalam sesuatu kejadian Bencana yang memerlukan bantuan kepakaran, kemahiran, peralatan serta kelengkapan yang khusus.

B. POLIS DIRAJA MALAYSIA (PDRM)

Am

1. Menjaga keselamatan dan ketenteraman awam.
2. Melindungi harta dan nyawa.
3. Mengumpul maklumat risikan.

Di tempat kejadian

4. Kawalan dan kepungan.
5. Kawalan lalu lintas.
6. Penubuhan PKTK.
7. Menetapkan kawasan selamat.

Penyelarasan dan tindakan dengan lain-lain Agensi Kerajaan

8. Mengetuai dan menyelaras gerakan Tindak Balas Bencana di tempat kejadian dan operasi mencari dan menyelamatkan.
9. Menyelaraskan sistem perhubungan antara Agensi Kerajaan.
10. Menyelaras dan memberi perkhidmatan pengangkutan darat, laut dan udara.
11. Menyelaras pendaftaran mangsa-mangsa yang meninggal, cedera akibat Bencana dan berpindah ke pusat pemindahan.
12. Memaklumkan kepada Agensi Kerajaan dan orang awam berkaitan Bencana.
13. Menyelaras pasukan bantuan dari luar negara di tempat kejadian.

TERHAD

Pengurusan media

14. Mengeluarkan laporan media.

Pasca Bencana

15. Mengumpul dan melindungi maklumat-maklumat dan eksibit-eksibit dan menjalankan siasatan.

C. JABATAN BOMBA DAN PENYELAMAT MALAYSIA (JBPM)

1. Mencari dan menyelamatkan mangsa-mangsa Bencana yang terperangkap.
2. Mencegah kejadian Bencana daripada menjadi besar dengan cara mengawal kebakaran, mengawal kebocoran kimia dan lain-lain situasi berbahaya.
3. Mengumpul maklumat dan mengkaji tahap bahaya Bencana untuk menasihati dan untuk disalurkan kepada PDRM supaya tindakan pengungsian (*evacuation*) kawasan dilakukan.
4. Bekerjasama dengan pihak PDRM untuk mewujudkan sempadan/zon operasi (*inner cordon*) di sekeliling tempat kejadian bagi membolehkan JBPM melaksanakan pengawasan dan pengawalan operasi.
5. Memastikan keselamatan kesemua petugas yang terlibat dalam kerja menyelamatkan.
6. Mengambil kira kesan kejadian ke atas alam sekitar dan mengambil tindakan untuk mengurangkan kesan yang diakibatkan oleh kejadian Bencana.
7. Bekerjasama dengan pegawai perubatan di tempat kejadian dan lain-lain pegawai perubatan serta dengan pihak ambulan untuk memberikan bantuan kepada mangsa yang memerlukan rawatan dan juga untuk memindahkan pesakit dari tempat kejadian.
8. Membantu pihak PDRM untuk mencari mangsa-mangsa Bencana.
9. Menjalankan penyiasatan di mana diperlukan dan menyediakan laporan serta bukti-bukti yang mencukupi bagi tujuan siasatan atau pendakwaan.
10. Sentiasa bersiapsiaga di tempat kejadian untuk memastikan keadaan selamat dan terkawal.
11. Menggerakkan unit pengesan (K9) untuk operasi mencari dan menyelamatkan mangsa yang hidup atau mati.
12. Menyediakan perkhidmatan helikopter untuk operasi ambulan udara, tinjauan udara dan pengangkutan udara.
13. Menyediakan khidmat menyelam untuk operasi mencari dan menyelamatkan di air.

TERHAD

D. ANGKATAN TENTERA MALAYSIA (ATM)

1. Menyediakan bantuan anggota di semua peringkat semasa berlaku Bencana.
2. Menyediakan bantuan pengangkutan secara terhad bagi pergerakan di darat, udara dan laut di semua peringkat semasa Bencana.
3. Menyediakan bantuan peralatan jentera bagi kerja-kerja bersabit dengan pertolongan semasa Bencana di semua peringkat.
4. Menyediakan bantuan khidmat kepakaran seperti pakar letupan, kejuruteraan, perhubungan, perubatan medan serta bantuan-bantuan lain jika diperlukan.
5. Membantu menyediakan kerja-kerja binaan jika diperlukan untuk memudahkan operasi pengendalian Bencana.
6. Menyediakan khidmat bantuan penyelam sekiranya diperlukan.
7. Melaksanakan operasi mencari dan menyelamatkan mengikut keperluan semasa Bencana.
8. Menyediakan pengangkutan udara untuk pertolongan kecemasan dan pemindahan mangsa-mangsa Bencana.
9. Menyediakan pegawai perantaraan (*liaison officers*) di semua peringkat semasa Bencana.
10. Memberi khidmat bantuan segera kepada mangsa-mangsa Bencana dalam keadaan di mana ATM merupakan Agensi Kerajaan yang terawal tiba di tempat kejadian dan akan menyerahkan tugas tersebut kepada Agensi Penyelamat lain yang mengendalikan Bencana yang tiba untuk meneruskan tugas mengikut arahan yang ada.
11. Menyediakan bantuan bagi Program Pemulihan dan Pembangunan Semula Selepas Bencana sekiranya diperlukan.

E. KEMENTERIAN KESIHATAN MALAYSIA (KKM)

Perkhidmatan Kecemasan dan Menyelamat

1. Memberikan perkhidmatan kepakaran perawatan kecemasan kepada mangsa-mangsa Bencana di dalam operasi menyelamatkan bersama-sama Agensi Penyelamat yang lain.
2. Memberikan perkhidmatan perawatan kecemasan kepada mangsa-mangsa Bencana yang memerlukan rawatan.
3. Memberikan dan menyelaras semua perkhidmatan ambulan, perawatan pra-hospital dan pengangkutan kepada mangsa-mangsa Bencana.

TERHAD

Perkhidmatan Pangkalan Perubatan

1. Memberikan perkhidmatan perawatan perubatan dan kecemasan kepada mangsa-mangsa Bencana dan Agensi Penyelamat.
2. Menyelaras pengurusan dan perawatan kecemasan dari pelbagai Agensi Bantuan dan Pemulihan.
3. Mengatur penghantaran pesakit ke hospital yang dikenalpasti untuk rawatan lanjut.
4. Memberi dan menyelaras perkhidmatan psiko-sosial trauma kepada mangsa-mangsa Bencana dan Agensi Penyelamat.
5. Memberikan perkhidmatan forensik termasuk mengenalpasti, penempatan mayat dan perekodan bukti.
6. Pengurusan mayat di bilik mayat medan (jika ada) dan hospital. Tindakan ini akan dilaksanakan mengikut prosedur sedia ada dengan kerjasama Agensi Penyelamat seperti PDRM, Jabatan Agama Islam, badan-badan agama lain bagi mayat yang tidak dikenal pasti dan dituntut.
7. Menilai dan menyelaras keperluan hospital medan.

Perkhidmatan Kesihatan Awam

1. Menilai dan mengenalpasti impak kejadian bencana kepada tahap kesihatan awam.
2. Memberi pengesyoran dan melaksanakan aktiviti-aktiviti kesihatan untuk menghadkan *mortality* dan *morbidity* akibat dari kecederaan atau penyakit selepas kejadian bencana.
3. Bertanggungjawab kepada kesihatan komuniti setempat selepas bencana.
4. Bekerjasama dengan agensi-agensi lain untuk memastikan kesinambungan penyampaian kesihatan primer, kesihatan awam dan mental kepada populasi terjejas atau terdedah.

F. JABATAN PERTAHANAN AWAM MALAYSIA

1. Melaksana dan menjalankan kerja-kerja menyelamatkan mangsa-mangsa Bencana dan harta benda yang terancam atau akan terancam.
2. Menyedia kenderaan pengangkutan darat dan air untuk tugas-tugas pengungsian (*evacuation*), pemindahan mangsa-mangsa Bencana dan penghantaran bahan-bahan makanan dan keperluan ke tempat kejadian Bencana.

TERHAD

3. Membantu KKM di tempat kejadian dalam memberikan bantuan kepada mangsa-mangsa Bencana.
4. Memberikan rawatan kecemasan kepada mangsa di tempat kejadian Bencana.
5. Menyediakan perkhidmatan ambulans dan memindahkan mangsa-mangsa Bencana ke Hospital/Klinik Kesihatan.
6. Melaksanakan kerja-kerja menyelam untuk operasi mencari dan menyelamatkan mangsa hilang/lemas/terperangkap.
7. Menjalankan tugas-tugas pembersihan dan pemulihan kawasan selepas Bencana.
8. Menguruskan mayat-mayat akibat Bencana (*mass casualties*).
9. Memastikan keselamatan kesemua petugas dan orang-orang awam di dalam kawasan menyelamatkan.
10. Membantu menyelenggara pusat-pusat pemindahan dan mengagihkan makanan kepada mangsa-mangsa Bencana.
11. Membantu pihak PDRM dalam mengawal harta benda dan keselamatan mangsa-mangsa Bencana.

PERANAN DAN TUGAS AGENSI BANTUAN DAN PEMULIHAN DAN BADAN-BADAN SUKARELA DALAM KERJA-KERJA BANTUAN DAN PEMULIHAN DI TEMPAT KEJADIAN

A. JABATAN KERJA RAYA (JKR)

1. Menyediakan loji-loji, kenderaan dan tenaga kerja untuk kerja-kerja seperti penyelenggaraan tempat kejadian Bencana dan pengangkutan.
2. Menyediakan tempat berlindung sementara seperti kanopi atau khemah.
3. Membekalkan air dan menaikkan tekanan air di kawasan yang memerlukannya (di mana bekalan air adalah di bawah jagaan JKR/Jabatan Bekalan Air (JBA)).
4. Menyediakan perkhidmatan teknikal dan kepakaran dalam bidang kejuruteraan forensik, geoteknik, struktur dan lain-lain seperti kejadian tanah runtuh dan kegagalan struktur bangunan atau tanah.
5. Melaksanakan penilaian kerosakan infrastruktur awam akibat Bencana.

B. JABATAN PENERANGAN

1. Bertanggungjawab menubuhkan dan mengendalikan Pusat Pengurusan Media.
2. Menyediakan draf kenyataan dan siaran akhbar.
3. Menyediakan tempat yang sesuai dan strategik kepada pihak media untuk membuat liputan.
4. Mengurus dan menyelia pergerakan media serta liputan akhbar jika dikehendaki.
5. Membantu menyediakan pembesar suara di tempat-tempat tertentu apabila diperlukan.
6. Menyediakan peralatan siaraya mudah alih apabila dikehendaki.
7. Menyebar maklumat yang diperlukan dan mengeluarkan laporan media.

TERHAD

C. JABATAN KEBAJIKAN MASYARAKAT

1. Menyedia dan menyelenggarakan pusat-pusat pemindahan mangsa-mangsa Bencana.
2. Menyediakan dan mengedarkan bantuan makanan, pakaian dan lain-lain keperluan asas kepada mangsa-mangsa Bencana.
3. Menjalankan pendaftaran mangsa-mangsa Bencana bagi maksud Pemulihan.
4. Memberi bimbingan, nasihat/kaunseling kepada mangsa-mangsa Bencana.

D. IKATAN RELAWAN RAKYAT MALAYSIA (RELA)

1. Membantu memindahkan mangsa-mangsa Bencana.
2. Membantu menyedia dan mengagihkan makanan kepada mangsa-mangsa Bencana dan petugas-petugas yang mengendalikan Bencana.
3. Membantu menyediakan tempat pemindahan.
4. Membantu mengagihkan pakaian dan lain-lain keperluan kepada mangsa-mangsa Bencana.
5. Membantu kawalan orang ramai di tempat kejadian Bencana.
6. Membantu kawalan lalulintas.
7. Membantu pembinaan pos-pos kawalan.
8. Membantu mengawal keselamatan rumah-rumah mangsa ketika mangsa berada di pusat pemindahan.
9. Membantu membersihkan tempat-tempat awam seperti sekolah-sekolah, masjid, pejabat Kerajaan dan rumah-rumah mangsa yang terlibat selepas Bencana.

G. LEMBAGA PERLESENAN TENAGA ATOM (LPTA)

1. Mengawal dan mencegah pencemaran bahan radioaktif daripada merebak.
2. Menyediakan kakitangan terlatih dan khidmat kepakaran di tempat kejadian untuk mengurus dan menyelaraskan aspek teknikal berkaitan bidang tenaga atom seperti melakukan pemantauan sinaran dan nyahcemaran bahan radioaktif.
3. Membantu menyediakan segala peralatan dan kelengkapan yang berkaitan untuk operasi mencari dan menyelamatkan dalam Bencana nuklear dan radiologi.

TERHAD

4. Menjalankan siasatan dan menyediakan laporan berkaitan dengan Bencana nuklear dan radiologi yang berlaku.
5. Mengumpul dan melindungi maklumat, keterangan dan eksibit-eksibit yang berkaitan dengan Bencana nuklear dan radiologi untuk digunakan di dalam siasatan atau pendakwaan.
6. Menilai Bencana nuklear dan radiologi, mengumpul maklumat untuk menasihati dan untuk disalurkan kepada Komander Operasi Bencana supaya tindakan pengungsian (*evacuation*) kawasan dilakukan.
7. Menasihati petugas-petugas dalam aspek-aspek keselamatan perlindungan sinaran radioaktif sebelum dan semasa operasi mencari dan menyelamatkan dilaksanakan.
8. Menilai sama ada khidmat Agensi Nuklear Malaysia diperlukan dan membantu mendapatkan khidmat tersebut bila diperlukan.
9. Menilai sama ada khidmat Agensi Tenaga Atom Antarabangsa (IAEA) diperlukan dan membantu mendapatkan khidmat tersebut bila diperlukan.

E. KEMENTERIAN PELANCONGAN

1. Mendaftar dan menguruskan kebajikan pelancong asing yang menjadi mangsa Bencana bersama JKM.
2. Menguruskan penghantaran pulang pelancong asing/waris yang cedera/meninggal dunia akibat Bencana ke negara asal termasuk berurusan dengan Kedutaan dan Suruhanjaya Tinggi negara berkenaan.

F. TENAGA NASIONAL BERHAD (TNB)/SYARIKAT BEKALAN ELEKTRIK NEGERI

1. Menentukan bekalan tenaga elektrik yang berterusan dan selamat di tempat kejadian untuk memudahkan operasi mencari dan menyelamatkan.
2. Memastikan bekalan elektrik pulih secepat mungkin sebaik sahaja keadaan kembali seperti sediakala.
3. Memberhentikan bekalan elektrik sementara waktu di kawasan yang ditimpa Bencana atas sebab-sebab keselamatan.
4. Menyediakan lampu dan peralatan elektrik semasa operasi mencari dan menyelamatkan di kawasan Bencana dilaksanakan.
5. Memberi bekalan elektrik sementara dengan menggunakan janakuasa elektrik bergerak semasa operasi mencari dan menyelamatkan dilaksanakan.

TERHAD

6. Memberi khidmat nasihat yang diperlukan di tempat kejadian.
7. Menyediakan tenaga kerja jika diperlukan.

G. TELEKOM MALAYSIA BERHAD (TM)

1. Memastikan perkhidmatan, penyelenggaraan serta kawalan perhubungan telefon dan telekomunikasi tidak terganggu sepanjang tempoh pengendalian Bencana dan operasi mencari dan menyelamatkan dilaksanakan.
2. Menyediakan perkhidmatan telefon talian terus/suwalitar yang diperlukan bagi Bilik Operasi Bencana.
3. Menyediakan lain-lain perkhidmatan telekomunikasi yang diperlukan oleh agensi-agensi yang berkenaan untuk mengendalikan Bencana.
4. Menempatkan pegawai dan kakitangan yang mencukupi bagi memberi khidmat nasihat serta penyelenggaraan ke atas talian serta peralatan telekomunikasi yang digunakan semasa mengendalikan Bencana.

H. BULAN SABIT MERAH MALAYSIA (BSMM)

1. Membantu tugas JKM seperti menyelenggarakan pusat-pusat pemindahan, memasak dan menghidangkan makanan, mengedarkan barangan keperluan seperti pakaian, selimut, menjalankan pendaftaran serta pemulihan kepada mangsa-mangsa Bencana.
2. Membantu lain-lain agensi dalam menyelamatkan dan memindahkan mangsa-mangsa Bencana.
3. Membantu KKM dalam memberi pertolongan kecemasan serta lain-lain bantuan kecemasan dan kesihatan di pusat pemindahan.

I. AGENSI TEKNIKAL DAN PAKAR

1. Menyediakan perkhidmatan teknikal dan pakar dalam sesuatu Bencana yang sedang dihadapi.
2. Memberikan nasihat kepakaran kepada Agensi Penyelamat dalam Tindak Balas Bencana.

TERHAD

J. BADAN BERKANUN, PIHAK SWASTA DAN BADAN-BADAN SUKARELA SERTA ORANG PERSEORANGAN

1. Membantu menyalurkan bantuan dalam bentuk barangan keperluan mangsa-mangsa Bencana dan petugas Bencana melalui JKM.
2. Membantu dalam tugas-tugas kemanusiaan yang meliputi penyelenggaraan pusat-pusat pemindahan, memasak dan menghidangkan makanan, mengedarkan barangan keperluan seperti pakaian, selimut, menjalankan pendaftaran serta pemulihan kepada mangsa-mangsa Bencana.
3. Membantu memindahkan mangsa-mangsa.
4. Membantu KKM dalam memberi pertolongan kecemasan serta lain-lain bantuan kecemasan dan kesihatan di pusat pemindahan.